

A MI LAPUNK

Magyar tudományos, irodalmi, művészeti és népművelési társaság

Masaryk Tamás köztársasági elnök 1930 szeptember havában Losoncon bejelentette a magyarság képviselőinek, hogy a csehszlovákiai magyarság számára tudományos, irodalmi és művészeti társaságot alapít. A kimondott történelmi szót tett követte, s az ősz államférfiú még nyolcvanegyedik születésnapja előtt egy millió koronát adományozott a nemes célra. A társaság megteremtésének ügyét Csehszlovákia iskolaügyminisztere, Dérer Iván tette magáévá, s az előkészítés munkálataira a kisebbségi magyar tudományos, irodalmi és művészeti élet kilenc képviselőjét kérte fel. Az előkészítő bizottság

tagjai A Mi Lapunk olvasói előtt is jól ismertek: Angyal Géza festőművész, Antal Sándor író, Farkas Gyula tanár, Gyóry Dezső író, Orbán Gábor tanár, Surányi Géza szerkesztő, Szerényi Ferdinánd tanár, Sziklay Ferenc kultúrreferens és Váradi Aladár publicista. A bizottság véleménye szerint a kisebbségi magyarság széles tömegeinek korszerű művelődése nem szorítható háttérbe a kétségkívül fontos tudományos, irodalmi és művészeti értéktermelés mellett. Masaryk Tamás alapítása ne legyen tehát egy, az élet lüktetésétől a paraszti és munkástömegek korszerű követelményeitől elvonatkoztatott, lassan megmerevülő akadémia, hanem a tudományos, irodalmi és művészeti élet fokozása mellett váljék erős hatótényezővé a tömegek életében is. Ez a modern szociális elgondolás hozta azután magával, hogy a népművelésre külön szakosztály alakítását vette tervbe az előkészítő bizottság s ezzel megalkotta a „Magyar tudományos, irodalmi, művészeti és népművelési társaság” kereteit.

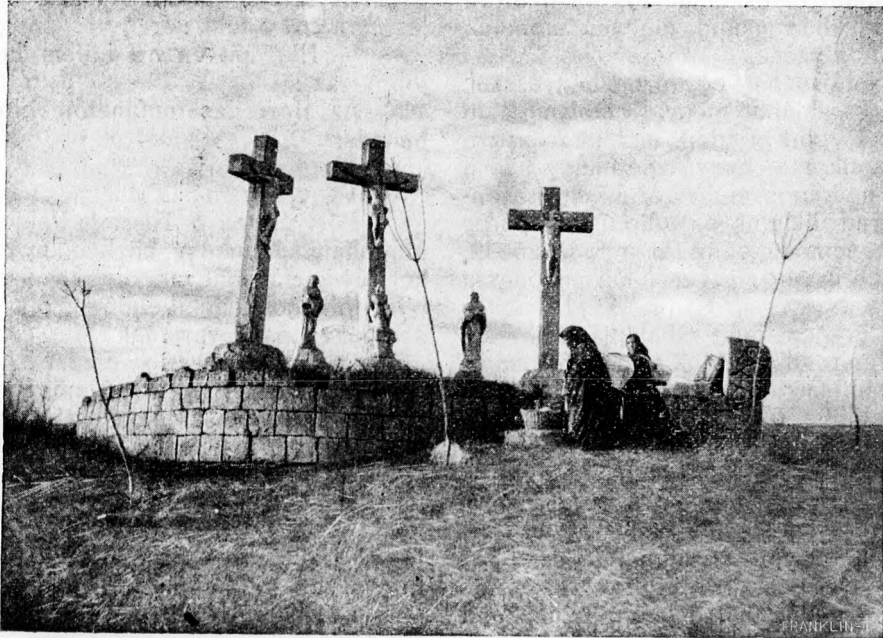
Amikor 1931 március havában az előkészítő bizottság Orbán Gábor tanár elnökségével Prágában először ülésezett s ebből az alkalomból a bizottság tagjai Dérer Iván iskolaügyi miniszternél is tisztelgtek, a miniszter hosszab magyarnyelvű beszédben körvonalazta az új társaság feladatait. Történelmi fontosságú szavak hangzottak ekkor el. Többek között így szólt Csehszlovákia iskolaügyminisztere: „Felelősségem teljes tudatában kijelentem, hogy az államnak kötelessége gondoskodni arról, hogy a magyarság itt magyar maradjon nyelvében, érzésében és kultúrájában!” A köztársaság elnökének nemes cselekedetét nyomon követte tehát a magyarság természeti jogának elismerése, nyelvünk, érzésünk és kultúránk szabadságának meglisztelése is az erre illetékes legfőbb kormányhatósági tényező, az iskolaügyi miniszter részéről.

A történetek egészen közelről érintik a csehszlovákiai magyar új nemzedék harcoló és tanító folyóiratát, A Mi Lapunkat is. 1930 január havában történt, hogy a magyar fiatalság nyelvi, érzelmi és kulturális szabadsága ellen törő elemek részéről üldöztetésnek kitélt A Mi Lapunk érdekében Balogh Edgár, Boross Zoltán és Terebessy János egyetemi hallgatók felkeresték a Hradzsinban Masaryk Tamás köztársasági elnököt. A Mi Lapunkkal kapcsolatban sor került az egyórás beszéd folyamán a kisebbségi magyar új nemzedék számos más mozgalmi és kulturális ügyére is. Az elnök ama kérdésére, hogy a magyar diákság szükségesnek tartja-e Csehszlovákiában magyar egyetem létesítését, a három diák, mint a Sarló diákszervezet kiküldötte, azzal felelt, hogy nem. Az egyetemes emberi vonatkozású tanulmányokat a magyar diákság nemzetiségének feladása vagy veszélyeztetése nélkül s ami fő: eredményesen elvégzi a cseh, szlovák és német egyetemeken is és ezeknek a kiépítet, nagyvonalú egyetemeknek a látogatását nem cserélheti föl tisztára csak nyelvi okokból egy, a kisebbségi magyarság számához mérten egyszerűbb és hiányosabban felszerelt csehszlovákiai magyar egyetem látogatásával. Ellenben ki kell építeni a pozsonyi és prágai magyar tanszéket, s ki kell bővíteni a jogi és filozófiai fakultást magyar tárgykörrel és előadókkal, akik magyarul is előadhatnak. A kisebbségi magyarság ellenben sajátmaga fog kitermelni a maga különleges kérdései számára megfelelő intézményeket. A Sarló kiküldöttei ekkor írásból olvasták fel a haladó új nemzedék célkitűzéseit a kisebbségi magyar életben. A célkitűzések között első helyen egy szociális jelentőségű csehszlovákiai magyar tudományos intézet megalakítása, továbbá egy szláv—magyar kutatóintézet és egy keleteurópai intézet felállítása szerepelt.

Masaryk Tamás az egyetem kérdésére vonatkozólag azt felelte, hogy a kisebbségi magyarság számánál fogva lehetetlennek tartja egy minden tekintetben megfelelő csehszlovákiai magyar egyetem létrehozását, miután a legkultúraltabb Nyugateurópában is három millió emberre esik egy egyetem. A különleges magyar tárgyak egyetemi művelésére vonatkozólag kijelentette, hogy ez az egyetemeken most felnövő magyar nemzedék soraiból kikerülő egyetemi tanárok segítségével lesz elérhető. A fiatalság független célkitűzéseire vonatkozólag pedig nem szólt semmit, csak elkérte a felolvasott írást. Az ott is maradt a prágai vár fogadótermének asztalán.

Az akkor elmaradt felelet azonban nem maradt el teljesen, csak váratott magára. Nagy férfiúhoz, államférfiúhoz méltó feleletképen a köztársasági elnök megelőzte a csehszlovákiai magyar tudományos, irodalmi, művészeti és népművelési társulat kiépítésében az erre még sokáig erőtlen új nemzedéket egyszerűen azzal, hogy megalapította ezt a társulatot.

Lelkesedéssel köszönti most A Mi Lapunk a köztársaság elnökének nemes gesztusát s továbbra is harcolni és tanítani fog, hogy az életbe minél nagyobb számmal kiküldhesse azokat a fiatalokat, akik megfelelnek a tudományos munkának, betöltik a korszerű szociális követelményeket, és magyar nemzetünk kultúrájának oszlopai lesznek a magyar tudományos, irodalmi, művészeti és népművelési társaság égisze alatt.

Kálvária

DÁTUM

Irta: REMÉNYIK SÁNDOR

Kolozsvár, 1931 március

Egy tizenötös szám. És március:
Az első tavasz-hónap közepe.
Kimondottan így egyszerűen.
Ne féljeteK, ne féljen senkise.

Ne féljeteK: nem tüzesednek át
Halk hangolás után a vers-sorok,
Nem temetni és nem lázítani,
Csupán figyelmeztetni akarok.

Oly csendben nő a versem, mint a fű,
Ugy duzzad, mint a rügy duzzad a fán:
Nem szavalok, — szavaltunk eleget,
— Nagyon sokat — március idusán.

Volt egy tanítóm akkor, — igazi,
Nagy nevelő, — gyökérig lehető.
Ő mondta: csak úgy ünnep ez a nap,
Ha munkáltató s imádkoztató.

Magányos hangját zsvivaj nyelte el . . .
Lavina dörgött. Most, — a kő alatt
Számunkra csak csendes növekedés:
Valóban: munka s imádság maradt.

De szárny kell munkához s imához is!
Szárny, mely röpít, s forrás, mely enyhet ad.
Tört szárny, beomlott kútfő; — mégis élet,
Mégis üdvösség az a régi nap.

Testvér, látod: én nem járok filosban,
De te is hidd: nem tilalmas dolog
Megsimogatni otthon a fiókban
Egy poros, régi, kicsi szalagot.

Aztán . . . menni a hétköznapi útján,
Császárnak megadni, mi az övé,
S a maga részéf minden hatalomnak . . .
De Istennek is, ami Istené.

Értelem és tapéntat

Tudjuk, tudjuk, csak éppen nem becsüljük eléggé. Azért nem árt, ha néha újból megmutatjuk, hogy az egyszerű sorbéli magyar ember nem kér kölcsön gyors felfogást, józan ítéletet, finom mérlegelésre valló tapéntatot, ha úgy kerül a sor, hogy ilyesmiről kell tanúságot tennie.

Vegyük csak ezeket az én kis eseteimet, mindjárt a tapéntatról szólván, noha azt hinné az ember, hogy azokkal a nagyeres, bütykös, szerszámszorongató öklökkel nem is lehet olyan érzékeny mérlegekhez nyúlni, amilyen mondjuk az illendőség megérzése.

Gyakran találkozom egy öreg bányással, mikor éjszakázó „sihtába“ megy. Komolyan, nem barátokzón, de köszön mindég, ami nagy szó a mai világban, amikor a bányász néz a szemközt jövő nadrágos emberre, mintha azontüstént fel akarná öklelni, az adjonistent pedig már csak azért sem engedné ki a foga között, mert abban Isten is van s azt csak káromkodásra használja.

Ez az én öregem még a kalapján is billent s megadja minden rendje-módját a csés jóestének.

Egyszer előttem ment, mellőztem s én köszöntem neki előbb. Sötét volt, az éjszaka fekete ordasai lekullogtak már a Sajó völgybe, az öreg nem láthatott jól és csak száraz, mogorva — „stét“-tel felelt. Tovább mentem s az út végéről visszafordulva újra találkoztam vele. Addig el is felejtettem, mi, hogy volt az imént, de nem úgy az öreg. Most már messziről látott s szép zengő szóval pótolta a mulasztást és hogy aznap már bizonyonnyal nem találkozhattunk többé, aszonta:

— „Jó éccakót kívónok!“

A maga egyszerű, de őszönösen tisztelőadó lelkében megérezte, hogy az előbbi találkozásnál idegenül, barátságatlanul elmorgott jóestét helyre kell hoznia, mert én is megtiszteltem benne az öreg embert, mikor előre köszöntöttem s arra nem ilyen válasz járt volna viszonzásúl. Es megtalálta a módját, hogy a jóvátétel hogy történjék. Anélkül, hogy egy árnyalattal is barátokzóbb, szíveskedőbb lett volna. Csak: ami dukál, az dukál!

•••

Meg aztán az értelem:

Másik bányászember, akit modellnek hívtam, hogy a munka-ruhájában szeretném lefesteni. Örült neki s máris megbeszéltük, mikor jöjjön. Holnap, mondom.

— Holnap nem jövök, kérem, talán inkább holnapután, mert akkor fűrés lesz és úgy jöhetnek egyenesen a gép mellől, porosan, csajhosan.

Ennyire megérlette, hogy a művész számára, — ha bányász-studiumot akar csinálni, — nem a kipihent, megmosdott, rendesbe öltözött bányász kell, hanem a munkától fáradt, porlepett robotos.

És úgy jött el, csapzott hajjal, sáros bakancsral, veritékes homlokára tapadt kőporral. Nagyszerű modell volt!

Eszembe jut egy alezredesem, aki a háború alatt portrét rendelt magáról s hirtelen megállapodásunkban az első üléshez a gyakorlótérről jött, komiszban, napégetten, kitűnő témának, de már másodszorra egyenesen a borbélytól, rövidre nyíratkozva, kékre borotválva, kipúderezve, — unalmas szalónfigurának. Kétségbeesett feljajdulásomra azt felelte:

— Hja, hát én azt hittem, hogy így sokkal jobb lesz?

Az alezredes tanulhatott volna az egyszerű bányásztól.

•••

Vagy egy másik eset:

Pöstyénben a Thermia Palace egy részletét pingáltam. Munkám közben mellém óvakodott két jóvágású magyar, oly közelre, hogy lássák, min dolgozom, de illendően, oly vigyázva, hogy semmiképp ne zavarjanak. Már ez is! De sok úri népnek nincs ilyesmire érzéke! Aztán félhangon eszmét cseréltek a hátam mögött:

— Lássá-e, komám, eszt mán szeretem, ha valakinek szíve van hozzá, hogy leül ide az útfélre is, oszt valami szépet leábrázol.

A másik folytatta:

— Meg oszt' asse utóssó, hogy így le tuggya ábrázolni. Érteni kell ahho'! Nézze csak, hogy azon mód rajta van minden!

— Azám. Node tuggya, az is csak valaki vót, aki eszt a nagy házat itten, amit az úr fest, eccer megépítette. Mer' annak a semmiből kellett kiformalni az egészét, az úr meg itten csak aszt festi le, ami mán mevvan!

Valami gyakorlott tollú eszléta mindenesetre tökéletesebben formulázhatja meg az alkotó és reprodukáló művészet közötti különbséget, de őszintébben, több ősz-megérzéssel, több természetességgel aligha, mint ez az én magyarom! Tudja ő a maga módján, hogy más az: egyszerűen lefesteni valami létező dolgot, és más az: komponálni, alkotni, tisztán belső elképzelésből!

Ki tanította erre a különbségtevésre? Senki az ég alatt! A vérében van, a nagyszerű magyar fajta veleszületett tehetségében.

•••

Ezen is lehet okólni, no, — mosolyogni is:

Falusi nők köszöntöttek egyszer a műterembe s nagy, széles öleléssel bádogg Krisztust hoztak, amolyan útszéli keresztire valót, mondván:

— Ha meg teccenék-e csinónyi, mer' igen avútt món, a rozsgya is eszi!

Útszéli bádogg-Krisztust ugyan még soha életemben nem festettem, de manap a piktor ember sok mindent fest, mire azelőtt nem vál-

lalkozott s Uramjézust festeni mindég szebb feladat, mint habzó söröskorsót tartó kart valamely kimérés elé.

A Krisztus elkészült, a nők érte jöttek, de — nem voltak megelégedve, zsörtöltek velem.

— Szép volna, szépnek éppen igen elegendő, demekkövetem a művész urat, nem elég sópattt a Krisztus!

— Nem-e?

— Nem bizon. Aki az elébb vót nekőnk, sokval sópatttabb vót.

A jó lelkek emlékezetében az bolyongott, hogy a Krisztust annak idején valami csakugyan falusi piktor kente s az olyan sápadtra csinálta, mint a viaszgyertya, hogy annál meghatóbb legyenek az Uramjézus szenvedő teste s a rajta csordogáló vérfolyamok. Mert azokkal aztán bőkezűen bánt!

Vitába szálltam a nőkkel:

— Édes lelkeim, bizzanak meg bennem, hogy ez így van jól. Elég sápadt az Uramjézus. Hiszen nekem igazán egy fáradtság lett volna még sápadtabbra festeni, de így láttam helyesnek, hát így van jól.

De csak nem egyeztek belé. A végén kibökték a nagy szót:

— Nem jója, kérem, mőn tesszen megengednyi, de az éjdes Jézus testyébű' a keresztben mind kifojottt avvér, hőt sópatttnak kelletik neki lennyi!

Azt is hiába mondtam erre, hogy ennyi sápadtság elég ahhoz a vérvesztéshez, amit Uramjézus az ábrázolás pillanatáig elszenvedett, — a nők nem nyugodtak meg s utóvégre is

abban maradtunk, hogy majd a citelendő plébányos úr lesz a döntő bíró, ő eljön a nőkkel s ha ő is jónak látja akkor rendbe' van!

Be is jöttek rá egy hétre, a plébános úr elegendőnek ítélte a sápadtságot, a nők valahogy megnyugodtak s kendőkbe bugyolálva esmég nagy, széles öleléssel vivék Uram Jézus Krisztus bádogg testyit, poros utakon, meredek dűlőkön, be a hegyek közé, az Isten háta mögötti kis falujokba, s ha annyi áldás hullt reájuk, amennyi keresztet vetettek azóta előtte, úgy semmiben sem leszen hiány a faluban.

Dacára a nem elegendő sápadtságnak.

TICHY KÁLMÁN

(Szerző megjegyzése:

Kedves fiúk, emlékeztek csak vissza, nem voltak-e nektek is hasonló kis „eseteitek“, melyek jellemző fényt vetnek az egyszerű magyar ember veleszületett tiszta értelmére, helyes ítélőképességére? Ha igen, próbáljátok ezeket pár sorban megörökíteni és küldjétek be Lajos Bácsihoz, aki a legsikerültebbeket talán ki is válogatja és leközli a Ti rovatotokban. Ezzel éppoly becses gyűjtő munkát végeztek, mintha faluzás közben népművészeti motívumokat jegyeznék fel: egy-egy vonást adtok a magyar lélek arcképéhez. És ha majd nyáron szertejártok az országban, mindig legyen látó szemetek, darab ceruzátok és pár noteszlapotok az ilyen megfigyelések, feljegyzések számára is. Jó munkát!

A szerkesztő szava:

Nemcsak kinyomatom a kis „eset“ legsikerültebb leírását, de külön könyvjutalomban is részesitem. A pályázat egész éven át érvényes. Többen is nyerhetnek!

Világító szavak

A domboldalakon érett búzavetések kaszálnak és valahol:
gyúlik, gyúlik az Arany...

A bányászok barlangokat szagatnak a földbe és valahol:
gyúlik, gyúlik az Arany...

A gyárakból nehéz pörölycsapások hallatszanak és valahol:
gyúlik, gyúlik az Arany...

Látjuk!
Látjuk!
Látjuk!

A nyomor végtelenhosszú karjai himbálnak

és a tér kráterében
Mi
mindent
látunk.

Mi
mindannyian éhezünk!
mindannyian fázunk!
Szívünk azonban hitvalló lángban ég...

Mi
mindannyian
nagy,
piros csírákat viszünk
a fölkelő nap elé.

SIMON ANDOR

Bartók Béla önmagáról

Bartók Béla, a magyar zeneművészet világhírű büszkesége, 50 éves Három évtizeddel ezelőtt szvendélyes harcok csaptak fel körülötte, akárcsak Ady Endre neve körül — ugyanabban az időben. Forradalmat jelentett az elkényeztetett, romantikus bpesti zenevilágban, mikor Bartók újjai alól felhangzottak az ősi parasztszene dallamai. — Mintegy tízezerre menő népdalkincset gyűjtött össze a régi Magyarország vidékein Elleste, lekóltázta, fonográfhengerre vette a nyugali iparosodás felé rohanó magyarság ősi kincseit. Bartók és Kodály nyomán: az erdélyi havasok alól, a felső Tiszahátról, a sárosi lankákról. Csallóközből, Gömörországból és a zaborhegyi magyar szigetről életerős, friss folyamok futottak a magyar zene áporodott, szentimentális életébe. Bartók legismertebb művei: „Este a székelyeknél” —, „Medvetánc” —, „Allegro barbaro” —, „A fából faragott királyfi” táncjátéka —, „A kékszakállú herceg vára” és a „Csodálatos mandarín” c. operája, melyet most mutat be a bpesti Operaház — Bartók Béla 30 év alatt bejárta a művelt világ minden metropolisát. Neve fogalom lett. — Az itt következő részeket Bartók Bélának egy 1921 évi erdélyi folyóiratban megjelent „Önéletrajzából” vettük.

Vass László

— „1881 március 25-én születtem Nagyszentmiklóson; az első zongora-leckéket hat éves koromban anyámtól kaplam. Apámban, egy mezőgazdasági iskola igazgatójában, nagy zenei képességek voltak: zongorázott, műkedvelőzenekart szervezett, csellózni tanult, hogy mint csellista működhesen benne, sőt táncdarabok komponálásával is kísérletezett. Nyolc éves koromban elvesztettem őt. Halála után anyámnak, mint népi iskolai tanítónőnek kellett a mindennapi kenyérről gondoskodnia: Nagyszöllőre kerültünk, majd Besztercére és végül 1893-ban Pozsonyba. Mint-hogy már mint kilencéves fiú elkezdtem kis zongoradarabokat komponálni, sőt 1891-ben Nagyszöllősen mint „zeneszerző” és „zongorista” nyilvánosan is bemutatkoztam, különösen fontos volt számunkra, hogy végre egy nagyobb városba költözhessünk. Ebben az időben a magyar vidéki városok között Pozsonynak volt a legélénkebb zenei élete. Ott egyrészt tizenöt éves koromig Erkel Lászlónál zongorázni és összhangzattant tanulhattam, másrészt néhány — mindenesetre kevésbé jó — zenekari hangversenyt és operaelőadást hallottam. A kamarazene gyakorlására is volt alkalmam és így tizenhét éves koromig a zeneirodalmat Bachtól Brahmsig — bár Wagnerrel csak a Tanhäuserig — a körülményekhez képest kielégítően megismertem.”

(Most a gimnázium elvégzésével a bpesti zenei főiskolán tanulmányozza Wagnerrel és Liszt-

tel. Két évig nem komponált, de az akadémián a legkitűnőbb komponista.)

„Ebből a stagnációból villámcsapásként rántott ki az „*Also sprach Zarathustra*” budapesti első előadása (1902). Az ottani legtöbb muzsikusborzalommal hallgatta ezt a művet, de engem nagy lelkesedéssel töltött el: végül megláttam azt az irányt, mely az újat rejtegette magában... — Fejlődésemre még egy másik körülménynek volt döntő jelentősége: ebben az időben indult meg Magyarországon az az ismert politikai áramlat, mely művészi téren is érezhetővé vált. A zenében valami *speciális* megalkotása volt a jelző. Ez a gondolati irány engem is magával ragadott és figyelmemet népzeneink tanulmányozására irányította, illetve arra, ami akkor magyar népzeneink számított.”

„Főlismerem továbbá, hogy a tévesen népdalnak ismert magyar dallamok — amelyek a valóságban nem egyebek, többé kevésbé köznapias népszerű műdaloknál — nagyon keveset jelentenek, úgy hogy 1905-ben az eddig teljesen ismeretlen magyar parasztmuzsikának tanulmányozásába kezdtem. Ebben nagy szerencsémre munkatársul egy kiváló muzsikusra, Kodály Zoltánra akadtam, akinek éleslátása és ítélőképessége a zene minden terén megbecsülhetetlen irányítással és tanáccsal látott el.”

„Ezt a kutatást lisztán zenei szempontból indulva és csak magyar nyelvterületen kezdtem meg; később azonban az anyag nem kevésbé fontos tudományos kezelése, valamint a kutatásnak szlovák és román nyelvterületre való kiterjesztése következett.”

— „Az 1907-ben a bpesti királyi zeneakadémiára történt tanári kinevezésemet örömmel vettem, mert megkönyvitette magyarországi letelepedésemet és így folklorisztikai céljaimat tovább követheltem. Ahogy még ugyanabban az évben Kodály ösztönzésére Debussy munkáit megismertem és tanulmányoztam, csodálkozva vettem észre, hogy az ő dallamvezetésében is bizonyos népzeneinkkel analóg pentatónikus formátok nagy szerepet játszanak. Ez kétségkívül szintén valamelyik keleteurópai népzene — talán az orosz — hatásának tulajdonítható. Hasonló törekvéseket találunk Igor *Strawinszky* műveiben is; korunk tehát az egymástól legtávolabb fekvő földrajzi területeken azonos áramlatokat mutat fel: a műzeneinek egy friss, az utolsó évszázadok alkotásaitól független, parasztszene elemeivel való felélesztését.”

„Az év op. 4. után irt műveim, melyek az épen vázolt felfogást igyekeznek feltüntetni, Budapesten természetesen nagy ellentmondásokra találtak. A meg nem értés oka többek között az is volt, hogy új zenekari műveink ki-

vételnélkül meglehetősen tökéletesen előadásban kerültek bemutatásra, mert hiányzott a megértő karmester és a megfelelő hangversenyzenekar. Amikor a harc különösen kiéleződött, 1911-ben néhány fiatal muzsikus, köztük Kodály és én is, megkíséreltük egy „Új magyar Zenetársaság” alapítását. E vállalkozás tulajdonképpeni célja egy önálló hangversenyzenekar szervezése volt, mely mind a régi, mind az újabb és a legújabb zenét tisztességesen adta volna elő. Azonban minden erőlködés e cél elérésére eredménytelen maradt. Ezen és különböző egyéb rosszul sikerült egyéni kísérletezés után 1912-ben teljesen visszavonultam a nyilvános zenei életről, de annál nagyobb buzgalommal vettem magam a zenefolklorisztikai tanulmányokra. Több, körülményeimhez mérten merész utazási tervem volt, melyek közül 1913-ban egyet, mint szerény kezdetet meg is valósítottam: Biskra-ra és környékére utaztam, az

oltani arab parasztzene tanulmányozására. A háború kitörése, általános emberi okoktól eltekintve — már azért is fájdalmasan érintett, mert majd minden ilyes kutatásnak hirtelen véget vetett; tanulmányaim részére csak Magyarország bizonyos területei maradtak meg, hol aztán, bár kissé korlátozott mértékben, 1918-ig tovább is dolgozhattam.” — „1918 őszén a politikai és gazdasági összeomlással kapcsolatos, majd másfél éves zavarok egyáltalán nem voltak alkalmasak valami komolyabb munka nyugodt befejezéséhez.”

„De a mai helyzet sem engedi meg, hogy a zenefolklorisztikai munka folytatásának lehetőségére gondoljak. Saját erőnkől ezt a „fényűzést” immár nem engedhetjük meg magunknak, azonkívül a volt Magyarországtól leválasztott területeken a tudományos munka politikai okokból lehetetlen. Távolsági országok beutazása pedig elérhetetlen . . .”

BARTÓK BÉLA

Jubiláris bál

A pozsonyi magyar reálgimnázium diákkisasszonyai február 14-én tartották meg szinte hagyományossá vált báljukat. Ez már a tizedik évi. És mivel jövedelme az Önszegélyző és Sportegylet anyagi alapját van hivatva növelni, a közönség melegen pártolja is. A jókedv és vidámság így segít nem egy szegény diákot tanulmányjaiban, hogy jövőjét megalapozhassa. Másrészt ez a fényes mulatság az életbe készülő tanuló ifjúság bemutatója is.

Az Atton-szálló nagyterme az idei bálon is megtelt előkelő közönséggel. A teremország a vendégsereget az ajtóban fogadta, majd az egybegyűltek előtt sorba állott és elénekelte az Oszvald Feri szerzette indulót, melynek szövegét a bál megteremtője dr. Mészáros György tanár, a diákság „Messzi bácsi”-ja írta, akét írásaiból A Mi Lapunk olvasói

is jól ismernek. Az induló eléneklése után az egyenruhás diáksereg szalutálva „sok jó mulatást” kívánt és a cigányzene hangjai mellett csárdással kezdte meg a táncot. Csakhamar általános lett a jókedv. A szupécárdás előtt a diákság külön gyülekezett össze, amikor is Spalek Sári szép beszéd kíséretében egy ezüst babékoszorút nyújtott át „Messzi bácsi”-nak tíz évi kitartó fáradozásainak elismerésül. Aztán folyt tovább a tánc hajnalig, amikor is legutolsónak a rendezőség hagyta el a mulatság színhelyét a „Ballag már a vendiák” hangjai mellett. Nem egy diáknak könnyű szökött a szemébe, mikor rá gondolt, hogy ez volt az utolsó diákbálja, amelyet ő rendezett és most már az egyenruhások búcsúja is következik nemsokára a nyolc éven át dédelgető „alma mater”-től.

BERECZ DEZSŐ

A pozsonyi diákkisasszonyok báljának rendező gárdája

Csillagok között Jiří Wolkerről

Írta:
SZALATNAI REZSŐ

Valóban: csillagok között beszéljünk Jiří Wolkerről, a költőről, aki a milliomosról írott meséjével legközelebb maga fog beszélni A Mi Lapunk hasábjain. Mert Wolker már meghalt. Őszinte és tiszta költő volt, aki az emberek új testvériségét hirdette. Sorsszerűsége volt, hogy korán vitte el őt a lírikusok betegsége: a lüdvész. Halála előtt megírta a Sírflirátát, Epitáfumot.

Magyarra így fordította le Fery Antal Győző:

Itt nyugszik, Jiří Wolker, költő, aki szerette a világot
és az igazságért állt csatasorba
Mielőtt a harchoz szívet bontott volna:
meghalt. Hozsonnégy levélhullást látott.

Ez volt ő: a világ szerelmese.

*

Generációs költő volt Wolker: írásaiból a háború utáni nemzedék szava szólal meg. Amikor énekelt, még nem volt generációs öntudat az európai háborús fiatalságban, a világháború memoárkönyveit még nem írta meg sem Remarque, Glecsner, de Wolker már akkor hirdette és mutatta az igazi generációs arcot: a szociális változások építését végző fiatalok összetartását és fiatal hitét. S azóta sem lehet több a generációs tétel sem nekünk magyaroknak, sem a cseh vagy szlovák fiatalságnak.

*

A morva alföld, a Haná, széles délibábnélküli mezőin nőtt fel, Prostejovban, ahol a falu virágos szűrű parasztljai találkoznak a gyárkürtös, gépárnyékú világgal. A világháború szeméhez dobta a vért, a nyomort, a szenvedést. Látta, amikor a tiroli császárvadászok lelőtték az éhes, kirakatokat betörő embereket. Hallja az éjszakába futó katonavonatok lihegését. Találkozik a bénák gárdájával, a kilőtt szemekkel, a leresztelt lábakkal. Elvesztette a békés idők nyugodt romantikáját s a fiatal gimnazistában már felváltódik az a reménytelenség, amit a diáklélek ilyenkor magában hordoz. Valósággá, realitássá váltódik fel. Józan és egyszerű ember lesz a prágai egyetemen s a barátok soraiban, az új cseh költőnemzedék élén. Nincs semmi bohémság benne; kávéházi rohadás és pezsgődugók puffogatása nélkül kerül az őszinte költői szó testével a közvélemény szeme elé. Érzékeny szíve vitte, hajtotta egyetemes világszerelmbe. S szöke lágysága ellenére roppant kemény és határozott poézist adott, sőt gondolati és formális alapot épített az új cseh költőgenerációnak is.

Harcosa volt a minden igaznak és jónak. Az új társadalmi rend eszméje vezette és bátorította és építette gyönyörű verseit és érdekes, újszerű meséit. Ő tudta, mit akar. Testvériséget érzett minden szenvedő emberrel és a hallgatag

dolgokkal szemben egyaránt. Át kell ölelni a világot, mondta, úgy ahogy van, bűnével és nyomorával egyetemben, hogy megszeressük és megjavítsuk.

Wolkerhez a csillagok látogatásra jártak el, a hold ott ült a székében, a butorok hú kutyaszemekkel várták, hogy szóljon hozzájuk. És ő elbeszélget velük. Az Isten, mint öreg koldús, jár az emberek között s a jó emberekhez eljön vacsorára s a költővel megáll az utcasarkon s szeretetet kér az emberektől. Hogy szerette a szüleit, apját, édesanyját, nagypapját. Milyen tiszta volt ő a barátságban és milyen tüzes, erős, megingathatatlan harciasságában. Tiszta Élet, tiszta Szeretet, tiszta Harc. Seholy semmi álnokság, semmi kihasználhatóság, semmi agyafúrt taktikázás. Egyenes és igaz akart lenni Wolker, hogy ilyenek legyenek az emberek is.

*

Első költeménykötete — *Host do domu*. (Vendég jön a házba) a bizalom, szeretet és alázat könyve. 1922-ben adta ki a *Težká hodina* (Nehéz óra) című könyvét. Ezek is versek s itt már a harc, a forradalom víziója jelenik meg előtte. Az új rend megépítésének színes álmái. Költői fejlődésének harmadik szaka: a betegsége volt, amikor az emberi lélek megrázó búcsúszavait rakta a toll gyöngye végére, a harc közepébe s amikor erősnek, halhatatlannak mutatta magát, aki egyéni szenvedéseiből is egy új, jobb világ felé mutat.

Wolker az új szociális költészet klasszikusai közé tartozik.

*

No most hallgassátok meg Wolker legszebb versét, Fery Antal Győző fordításában:

LIGET

Ha egyszer megnősülök,
Lesz majd tizenkét fiam.
Tizenkét fiam, mint tizenkét nyírfa,
Lombjukon a napfény legelész
S feleségem közöttük, mint ligetben a fehér kápolna,
[elenyész.

Én előtte mohával benőtt imazsámoly leszek.
Unokák — nászleányok fognak térdelni rajtam,
Imádkozva tiszta szemekkel
S mikor bevon az estnek árnya:
Az Urísten jár majd hozzánk vacsorára.

*

Tegyünk utolsó csillagot a cikkben. Az emlékezés és együttérzés csillagát rakjuk ki a szívünkbe, akik szeretjük az igaz szépet s tudunk bátor gyermekei lenni a nőző század igazságainak. Jiří Wolker is mint Ady Endre, nem halt meg, hanem él ifjú szívek véreben és énekel egyre erősebben és tisztábban.

A HALÁL ÉS A GYEREKEK

Irla:
SEBESI ERNŐ

Olyan izgatott csönd volt a falusi iskola egyetlen tantermében, hogy szinte megállott benne az idő. A tanító megint elővette az óráját és összeegyeztette a falórával. A ceruzája folyton kiesik a kezéből. A nádpálca se táncol úgy, mint máskor. Ma nagyon ideges a tanító, de ezen nem lehet csodálkozni, mert minden pillanatban itt lehet a tanfelügyelő, akinek a szigorúságáról legendák keringtek az egész környéken.

— Bánom is én — gondolta magában, mégis egyre idegesebb, pedig nincs mitől félnie. Becsületesen, előírásosan végzi a kötelességét. És mégis nyugtalankodik. Többször belenézett a tükörbe, a borotválással sincs nagyon megelégedve. De ez csak nem lehet ránézve végzetes hatással?

Már a gyerekek is észrevették, hogy mennyire is drukkol a tanító. A tanteremben mind az öt osztály együtt van elhelyezve. A falon ismeretterjesztő táblák lógnak, a kályhában jókedvűen palfog a tűz. A tanító odapislog a parázsra, a lángnak duruzsoló a hangja, mint máskor. Szinte irigyli a lángot a tanító, mert a lángnak teljesen közömbös, hogy a tanfelügyelő jön-e vagy sem?

A tanító szinte szégyenli, hogy olyan ünnepléses.

— Gyáva volnék? — kérdi önmagától és amikor hirtelen megnyílik az ajtó, nagyon megrázkódik, hogy csaknem feldölni a táblát. A táblán a létezés elementáris alapja volt fölírva. Az egyszerű. És most az az érzése, hogy az ő világa, bázisa, a tekintélye is odavan.

Mert a gyerekek özszemolyognak.

Pedig csak a Krivda Peti első bé jött be. A legkisebb pocok a teremben. A mosoly egyre tömegesebb lesz, erre szigorú lesz a tanító. Ez már az ösztönös védekezés és a nádpálca peckesen táncol a katedrán.

A hátsó padokban, valahol az ötödik osztály tájékán a mosoly megdagadt kövér, sunyi röhögéssé és kuncogó, szemtelen vigyorgás nyíszzen bele a csöndbe.

— Mi az ott? — kérdi a tanító.

— Semmi — felelik többen is egyszerre.

— Semmi? — és már lejön a pódiumról a tanító, mert restelli nagyon, hogy észrevették, mennyire drukkol.

Megáll a gyanús pad előtt. A nevetés csak úgy rázza az osztályt. Ez már nem is nevetés, de meztelen vihogás. A leghátsó pad szélén Krivda Károly ötödikes ül.

A tanító kinyújtja kezét s meghúzza a Krivda fülét. Sokáig tart ez a mozdulat, mert Krivda Károlyon keresztül ez az egész osztálynak szól.

A fiú meg se moccan. Arra gondol, milyen pompás volna, ha most, éppen most nyitna rá a tanítóra a tanfelügyelő.

De a tanfelügyelő késik és a megnyomorogott füle még mindig ott szorong a tanító kezében.

Az elülső padokból hátranéznek a nebulók. Aggódnak Károlyért, akit mindnyájan kedvelnek s valami dacos összetartozásból ők is felröhögnek.

De a röhögésbe belesír Peti. Krivda Peti, aki csak most nem rég jött be az osztályba.

A tanító erre elengedi a Károly fülét.

— Miért sírsz Peti?

— Mert az nekem is fáj, ha teccik bántani a bátyámat — zokogja a kisfiú, keserves, nyöszörgő staccatókban.

— Igazán fáj?

— Igazán fáj.

De most már végig skálázta a jajgatások és zokogások összes létrafokait.

— Hát ilyen jóérzésű gyerek vagy te? — és közben már elindult a bűnös pad felől, már belenyúlt a nadrágzsebébe és kiveszi a pénztárcáját. Előkerül egy korona és odanyújtja Peti felé:

— Na, itt van, ha olyan jóérzésű gyerek vagy . . .

— Nem kell, tanító úr.

— Micsoda?

— Nem kell, tanító úr, kérem, nem kell, nem kell . . . — ismétli csökönyösen és dühösen.

— Miért nem kéne?

— Mert a bátyámnak az még csak jobban fájna, ha én pénzt is kapok azért, hogy az ő fülét ki tetszett húzni . . .

És újból felbőg.

A tanító elgondolkozik.

Már fönny van a katedra előtt. A korona is visszacsúszott a tárcájába. Beül a karosszékre és szemügyre veszi a kis Petit. Ez még mindig ott áll a padban és küzd a könnyeivel. Most a Peti bátyját figyeli a tanító. Még innen messziről is piroslik a füle. Nem tehet róla, de megbánást érez a tanító.

— Valamit kell itt csinálni — gondolja, mert úgy érzi, hogy ez a kis Peti az ő önrzeiével meg a könnyeivel nagy zavarba hozta. Most megint a tanfelügyelőre gondol.

— Jaj, csak most ne jöjjön még — sóhajtoz maga elé.

Nem tudja, miért, de a frontra gondol. Ott is olyan érzések dulakodtak benne, mikor egy bakát elvert és hirtelen jelezték a brigadéros érkezését, de ott azonkívül meg is lehetett halni minden percben.

Hirtelen a szívbaja jutott az eszébe. Az iskolaorvos a múlt héten járt itt hivatalosan és akkor ő is megvizsgáltatta magát. Valami szívbillentyűelégtelenségre emlékezett, de nem vette komolyan az egészséget. Már a fronton is találkozott ezzel a kifejezéssel, de ő akkor is túltette ma-

gát a nagyképű orvosok tudákos megállapításán.

Az a kuncogó röhögés még most is tart, már felvibrál az elülső padsorokig, a kis Peli még mindig ott áll és nyöszörög, az idő se mozdul előre, most hirtelen az udvarra pottyan a nézése, a szórakozó baromfit nézi, persze, nincs otthon az asszony, bement a városba, nagyvásár van, pedig milyen jó lett volna, ha valami ízes jó falattal vártak volna a tanfelügyelőre, igazán nem ártana az előmenetelének, dehát ő ugyanis független ember, ő sose kért protekciót, annyi baj legyen — össze-vissza csavarognak benne a gondolatok, valahogy gazdátlanok érzik az agyát, most megint hozzáér a kis Peli hírmondó végső nyöszörgése. Elszégyenli magát.

Mintha alulmaradt volna ebben a viaskodásban, úgy érzi, mintha most ő is valami kamasz lenne, aki egy kérdésre nem tud választ adni. A kis Peli alaposan elbánt vele. Meg kell jutalmazni, de nem pénzzel. Erkölcseleg. Persze, hogy erkölcseleg. Ezt tisztán érzi, csak a formájával van megakadva.

A januári napfény most élesen hasít be az ablakon. A kis Peli könnye büszkén csillan meg a verő, rápráztaiba vonva szőke és értelmes fejét. A napfény friss és hűvös reflexe ott vibrál az ablakkal szemközt levő falon. Egy falikép a tél örömeit ábrázolja színesen és derűlten. Egy dombról falusi gyerekek szánkáznak nagy vígan, csak úgy porzik kis szánkájuk alatt a hó, de a reflex mosolygó és meleg színei alatt csaknem olvadozni kezd a hó és most hirtelen úgy látja, mintha a gyerekek most már könnyeznének azon a téli képen. Hirtelen kis porontlya jut eszébe, akit tavaly vitt el a sarlach. Most megint Petire esik a tekintete, de már érzi, hogy ő is könnyezik, szokatlanul meleg hullámszik a szíve körül, mintha egyszerre megizzadt volna, pedig a terem nincs is túlfűtve, odapislog a kályha felé s ebben a pillanatban kiesik a kezéből a ceruza.

Az első padokból vagy tízen kirohannak s egymással versengve felugranak a pódiumra, közben nem hallják a nagy lármában a tanító úrnak furcsa, elnyújtott sóhaját, egy kislány éri el elsőnek a ceruzát, neki megvolt az az előnye, hogy ő fölugrott a padra és onnan közelítette meg a ceruzát, nagyokat liheg az ugrástól és odateszi nagybüszkén az asztalra a ceruzát.

— Tessék — lihegi és visszasompolyog s vele együtt a többi szolgálatkész gyerek.

Mikor már visszaültek a helyükre, az egyik elsőelemista halkán megszólal:

— Te Gizi, azt se mondta, hogy köszönöm.

— Máskor mindig mondta — csodálkozik a kis szomszéd.

— Most is mondta — állapítja meg egy harmadik.

— De nem. Most nem mondta.

— De igen. Bizisten mondta.

— Hamisan esküdni, nahát!

— Szégyeld magad!

Suttogva veszekednek, ahogy s amennyire ezt lehet észrevétlenül.

— Idegeskedik a tanfelügyelő miatt — hallatszik egy komolyabb hang.

— Nem is idegeskedik, de drukkol — és felnevet egy kis koraérett kőrőrön.

A tanító hátratámaszkodva ül a karosszékben. Szemei furcsán, szokatlanul bámulnak bele az osztályba. Üvegszerű nézéséről közömbösen siklik le mindnyájuk tekintete, mint vakablakról a napfény.

A hátsó padokból látják ezt, de nem törődnek vele. Ők is a tanfelügyelőre vannak beidegezve.

A nagy csöndben a kis Peli még mindig vesződve a könnyeivel örül, hogy ez egyszer nem volt udvarias, hogy nem rohant a ceruzáért. De a tanító nem vesz róla tudomást.

— Elgondolkozott -- suttogják körülötte.

— Kérezkedj Peli — tanácsolják neki.

A kis Petinek sürgős a dolog és megszólal.

— Tanító úr, kérem!

A tanító úrnak, ugylátszik, nem sürgős semmi. Nem kíváncsi a kis Peli kérésére.

— Hangosabban — biztatják többen is hátulról.

— Tanító úr, kérem, tessék kiengedni . . .
Tanító úr kééérem . . .

Semmi válasz.

Ha a tanító most ráordított volna a kis Petire, akkor se ijedt volna meg úgy az osztály, mint attól a konok, megátalkodott csendtől és hallgatástól, mely úgy áradt a tanítóból, mint valami örök némaságra ilélt emberből.

A felnőttek közben már abbahagyták a röhögést, a padszélén ülők előremérészkedtek, lábujjhegyen közelítették meg a pódiumot, de visszasompolyogtak rögtön. Mintha odafagyott volna arcukra az iménti mosoly.

— Ez még nem volt soha, hogy elaludjon — meditáltak maguk elé.

Krivda Károly, az iskola legerősebb tanulója, akinek még három perccel ezelőtt vörösré húzta ki a fülét a tanító, körmeit tépi, harapja a fogával s a réműletlől egy hangot se tud kiadni.

A szomszédja Landesmann Leó. Az iskola esze. Krivda Károly háta mögött ő is odasompolyog a pódium felé, néma taglejtéssel csitítja a termet, mert a fiúk közül többen felugráltak a padokra, a kislányok meg összedugták a fejüket, mindenki tudja, érzi, hogy valami szokatlan dolog történt, nem is annyira a tanító úrral, mint inkább övelük.

Pánikról azért szó sincs.

Csodálatos, de majdnem mindnyájan úgy érzik, hogy csak próba az egész, hogy csak alszik a tanító, csak úgy telteti magát, mintha meghalt volna . . . Bizonyára ki akarja lesni, hogy hogyan reagálnak erre a gyerekek?

Krivda Károly most odaság valamit Leónak.

— Nem léteznek — mondja Leó, ellenmondást nem tűrő hangon.

— Nézd a szemeit, nyitva vannak — védekezik Károly.

— Az semmi — kiállt rá fölényesen Leó.

— Hogy gondolod azt, hogy az semmi?

— Hisz ez az éppen — magyaráz titokzatos fölénytel Leó — ez az éppen, hogy nyitva vannak a szemei.

Egész gyűrű figyeli Leó szavait.

A nagyapámmal éppen úgy volt. — És most elhallgat.

— Beszélj már — türelmellenkednek többen is.

— Éppen úgy volt, hisz ösmerted, ő mindig bújt az ő vastag könyveit és ő is úgy maradt ülve, a könyv előtt a karosszékben, nyitott szemmel, mint most a tanító úr.

Háta mögött ott van a Kovács kislfia.

Állandóan nagy harcai vannak az egyszerűen kívül Leóval.

— Az egész másképpen van nálatok — jegyzi meg a Kovács kislfia.

— Mi az, hogy nálunk?

— Hát nálatok zsidóknál.

Nehéz szünet. Leó elpirul és nehezen nyel egyet.

— Azt akarod mondani, hogy nálunk zsidóknál másképpen van a halál is? Azt akarod mondani?

— Azt.

És a Kovács kislfia készen áll a további vilára s nem is hederít a tanítóra.

Már akkor az egész terem őket figyeli. Szinte idemenekülnek a rejtély előtt.

— Mért bánts te minket? — védekezik Leó.

— Még kérdezed? Mert megöltétek a Megváltót.

— Mink öltük meg? Hisz mink nem is voltunk akkor ottan . . .

— Hát akkor az őseitek!

— Hát tehetek én arról?

— Persze, hogy tehetsz, mert az én őseim is ott voltak és azok nem bántották . . .

— Ott voltak az őseid?

— Persze, hogy ott voltak!

— Hát akkor mért hagyták, hogy megöljék?

Krivda Károly félfejjel nagyobb mindnyájuknál, közéjük áll.

— Nem szégyenlitek magatokat, most veszekedni, mikor a tanító úr . . . Elharapja a többit, de most, hogy nem mondta ki azt a szörnyű szót, ami ott lóg a fejük fölött fenyegetően, most, erre felsírnak a gyerekek.

Visszítva, sikongva jönnek a cérnahangok, a nagyobbak maguk is felzokogva, alig bírják lecsendeíteni őket s még mindig bíznak benne, hogy hátha a tanító úr csak színleli az alvást, hogy próbára tegye őket, sírni fognak-e utána?

Az egész terem Krivda Károlyra néz. Tőle várják a tanácsot s a segítséget.

Még a Kovács fia is melléje szegődik.

Károly ránéz a faliórára.

— Rögtön megtudunk mindent — szólal meg megkönnyebbülten. Két perc múlva tizenegyet üt az óra. Ha erre a hangra se riadna fel, akkor . . .

— Akkor? — kérdi a Kovács fia elgondolkozva.

— Akkor . . . próbál Károly valami biztatót közölni, de semmit se tud mondani.

— Akkor baj van . . . fejezi be a következtetést Leó.

A Kovács fia valóságos inzultusnak veszi Leó kijelentését.

Leónak gyulladásoz szemében megjelenik a könny. És ez már a gyász előhírnöke.

Krivda Károly leül a padra, lekonyl a feje s most már olyan messze van tőle a fülhúzás, mint a végtelenség.

Síri csöndben lesik a falióra ütését. Torokukban dobog a szívük és összetévesztik a szívük verését az óra ketyegésével.

A két perc elmúlik s mikor az óra megszólal, mindnyájan odaröpítik tekintetüket a katedra felé.

— Megmozdult — ujjong fel az egyik, de csak az óhaj és a remény kiabált belőle.

— Nem igaz — csapnak rá a többiek.

Most már itt a bizonyosság.

Leó feláll, odamegy a katedra elé, most hátranéz, nézése összetalálkozik egyetlen haragosáéval, a Kovács fiáéval, fellép a pódiumra, mely megreccsen a lába alatt és egy hirtelen elhatározással megérinti a tanító úr kezét, mintha fel akarná ébreszteni.

Felszisszenve ugrik le a pódiumról.

— Na mi van? — kérdi az egész terem nevében Károly.

— Én már a nagyapám kezét is megérintettem — mondja kitérően Leó.

— Na és milyen?

— Melyik volt hidegebb?

Leó hallgat. A kérdések szíven érik. Nagyon szerelte a tanítót. Könnyezve felel:

— A tanító uré hideg. Egészen hideg.

Biztos ez? — reménykedik a Kovács fia, akiből már elpárolgott a gyűlölség.

— Menjetek a szomszédokért — kiabálnak össze-vissza.

— Jaj Istenkém — siránkoznak a kislányok.

— Csend legyen! — ordít fel torkaszakadtából Károly.

A rettenetes csöndben lassan megszólal, mert közben óvatosan vigyáz a könnyeire.

— A tanító ur nem halt meg . . . A tanító úrnak nem szabad meghalni . . . A tanító úr csak alszik, mert nagyon fáradt a sok tanítástól. Most szép csendesen haza fogunk menni és el fogunk köszönni a tanító úrtól, mint rendesen . . .

De akkor már zokogva végigdől a padon.

A Kovács fia, aki jobban bírja idegekkel,

átveszi a kommandót és egy néma mozdulatára az egész zokogó terem kórusban, majdnem énekelve mondja:

— Alásszolgája! . . .

És mikor megszeppenve ki akarnak tódulni a padokból, nyílik az ajtó.

A tanfelügyelő lép be. Megáll az ajtóban, vár egy pillanatig, de a máskor oly szolgálatkész tanító nem mozdul. Megérti a situációt, alig tud magának utat törni a katedra felé, ott megrázza a tanítót és hátrahőköl.

— Mi történt gyerekek? — kérdi elszörnyedve, pedig már tudja a valóságot.

— Azt hittük, csak elaludt a tanító úr — zokogják többen magyarázat helyett.

Krivda Károly egy sarokban áll, külön, háttal a katedrának s csak úgy rázza a zokogás.

— Tán én öltem meg — rémüldöz benne egy nehéz sóhaj, mert hogy kinevettem, amiért úgy drukkolt.

A kis Peli a nagy riadalomban sírva odatotyog a tanfelügyelő elé:

— Tanfelügyelő úr, kérem!

— Mit akarsz, fiam?

— Tessék kiengedni . . .

— Mehetsz, fiam — riadt fel a tanfelügyelő megilletődéséből.

— Ti is menjetelek mindnyájan — s küldi őket kifelé, közben arra gondol, hogy milyen ügyesen és frappánsan fogja majd alkalmazni a Tanügyi Értesítő nekrológiájában a „Hósi halál a katedrán“ ismert frázisát.

A kitóduló gyerekek lelkében homályosan pislog fel egy üde remény, hogy legalább két napig szünetel majd a tanítás.

Most jön be a cseléd jajveszékelve, majd egyre többen közelednek, összecsapják a kezüket. A tanító úr pedig ott ül hidegen a katedra előtt. Nagyon-nagy fáradtság nyúlik el rajta, mintha e pár perc alatt hirtelen megöregedett volna.

A gyerekek közül a legutolsóinak maradt a kis Peli. Pedig még mikor kellett kimennie? Ó most bizonyára végzetesen fájlalja, hogy nem fogadta el a tanító úrtól a felajánlott koronát, de megnyugszik gyorsan, mert így egy koronával szegényebb lett ugyan, de viszont gazdagabb lett egy fájdalommal, melyből idővel emlék lesz s amely úgy hozzátartozik majd az ifjúságához, mint az élethez a halál.

A játék és a munka iskolája

Ilyen címen márciusi számunkban hozott cikkéből kimaradt a befejezés. Pótlásul a cikk írójának tollából most közöljük a következőket:

„Amikor az orosz iskolai kiállítást bemutattam az A Mi Lapunk olvasóinak, kizárólag az vezetett, hogy pedagógiai szempontból rendkívüli jelentősége van, amint azt több szakfolyóirat is elismerte. A kiállításon látoftak szerint a gyerekeket a legkülönbözőbb berendezésekkel és módszerekkel tanítják. A játszva és dolgozva tanulás, és általában az egész iskolai rendszer az, ami számunkra új, érdekes és tanulságos. Ad helyesen nevelő gyermekszobát a széles tömegek ifjúságának, aminőt nálunk csak igen vagyonos szülők gyermekei élvezhetnek és a gyakorlati életre nevel. Megszünteti a kényszereszközökkel a tanulást és a játékból észrevétlenül átvezeti a munkába a tanulót, hajlama szerint.

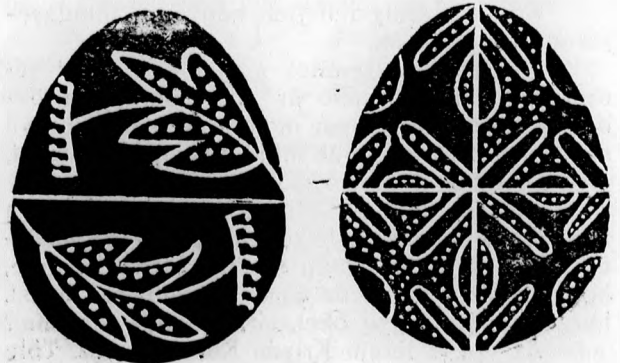
„Tehát elsősorban ebből a szempontból érdekes számunkra ez a kiállítás. Az nem fontos, hogy Szovjetországban van-e ez így, vagy másutt. Ha más államban lenne meg, ép úgy érdekelne, de itt még jobb is lehetne.

„Hogy tényleg mindenütt ilyen iskola van-e Oroszországban, azt innen nem tudjuk megítélni. De — tudtommal — hasonló, szintén a Dalton rendszeréből kiinduló iskolareformok már Auszt-

riában és másutt is vannak. Annyi bizonyos, a jobb életet, a szebb jövőt — s ezt Wellstől kezdve mindenki elismerni kénytelen — csak a helyes nevelés alapozhatja meg. A helyes népoktatás az emberi társadalom fejlődésének, javulásának, boldogabb jövőjének az alapja.

„Ez és csakis ez a szempont vezetett arra, hogy a szerintem is igen értékes kiállítást megösmertessem. Mindenesetre hálás feladat lenne ennek a módszernek a gyakorlati eredményeit vizsgálat és tanulmány tárgyává tenni.“

Adriányi László

Husvétli tojások

Játszanak a csécsi gyerekek

Játszanak a gyerekek, mert apró lelkük nem tud télen a légbe belebámulni. Játszanak, mert még nem tudják, hogy apaik, anyáik a mindennapi kenyérért, a jövőért verekszenek törhetetlen energiával a munka harcterein. Játszanak, mert testük a mozgás ritmusában fürdik legszivesebben. Szórakoznak, hancúroznak a földgömb déli és északi felén, a trópus hús árnyat nyújtó pálmái alatt s a sark hóföfde fehér mezőin, a pénzkirályok csemetéi ugyanúgy Párisban, New-Yorkban, mint a proletár burkók Moszkvában, Kijevben. Városon ép úgy fölcsendül az üde gyermeki kacaj, mint falun. Játszanak mindenütt: Pesten, Prágában, Pécsen, Csécsen. Lássuk, hogy megy a játék Csécsen.

Kora tavasszal, amikor a fűzfa a héja alatt megnyálkásodik, akkor a gyerekek levágnak egy egyenes ágat, felhántják a végét, megcsavarják. A héj elválik, ameddig megmozdult, ott elmetszik és az egészet levonják az ág beléről. A lehuzott cső alakú héj a síp, neve perdalka. Fűtyülőt szintén készítenek. Ez bonyolultabb faragcsálást követel. De csinálnak még kürtöt is. Ehhez mintegy karvastagságú ág héja kell, amelyet csavarmenetszerűen tenyérnyi széles csíkban hántanak le. Azután síphoz erősítik, szintén tekerve, mint ahogy a staniclit csinálja a boltos egy darab papírból, úgy, hogy a sípra fölcsavart héj a végén egész öblösre táru. A végződésnél fűvissel biztosítják a széteséstől. Ekkor van a bodzafa puska is divatban. Csak úgy szól, puffan a csepügolyó, mikor elhagyja szűk börtönét. A kisebb fiúk lúdtollból gyártanak puskát. A golyót beléje krumpliból csinálják. Ha megúnják, hordóról leesett abronccsal karikáznak az utcán.

Később eső idején, mikor langyos a víz, gátat emelnek a vízfolyásnak. Persze a ruha csupa sár, csupa víz, A gátépítés legtöbbször siralmasan végződik. Ha pedig sarat találnak, belőle golyót csinálnak, egy helyen újjukkal benyomják, a lyukba beleköpnek és befödik ismét. A földhöz csapják, az pedig nagyot pukkan. Pukkantónak hívják.

A fiúk még különbeket is tudnak, ha rongy-labda akad. Hatan, tizen összeállnak, a két legnagyobb, vagy legügyesebb választ. A választás maga is érdekes. Elkezdik egymásnak felelgetni: — Adj! — Te adj! — Engedj! — Te engedj! — Végre míg valamelyik fél átadja az elsőség jogát: — Hát végy! — A legügyesebb fiú neve hangzik el, az ellenfél is a legmegfelelőbbet szemeli ki. Így megy váltakozva a válogatás. A választás lefolyása után két pártra szakad a csapat. Az egyik rész a palánkhoz küldi egyik tagját, a másik a faltól vagy palántól 6—7 lépésnyire lévő vonalhoz. Ketten állnak tehát a porondon.

A vonalon állónak igyekezni kell a másikat megcélozni, illetve eltalálni a rongy-labdával, míg az törekszik ide-oda való ugrálással a dobás elől kimenekülni. A célzás előtt csalogatni szoktak. Aki a hajintást elkerüli, az többé nem ugrál. Egynek csak egy dobása van, de minden csoportban van egy, akit szabadítónak neveznek, ez a legjobb célzója a csapatnak, ennek három jár. Ha egy ütés se talál, helyet cserél a két csapat. Ha mind talál, akkor jön a büntetés, mert a gyermeki okoskodás szerint a gyöngé, az ügyetlen nem is érdemel mást, mint büntetést. Ez mindaddig tart, amíg egy dobás célt nem téveszt. A büntető dobásnál nem szabad mozogni, nem lehet a labdát kikerülni. Ez a játék a kiverőcske.

Néha szoktak kapózni is. Itt is két félre oszlanak adás-vevés útján, az előbb említett választás szerint. Hogy ki lesz fent, vagy lent, hogy melyik lesz a labdaütő csoport, azt a kapón járvák ki. Kapónak a labdaütőt hívják, amely rendszeren egy méteres lécdarab. A kijárási ügy történik, hogy az egyik választó a másik felé dobja a kapót. Attól a helytől, ahol a kapót elkapta az egyik csoport vezére, kéz-kezet egymás fölé raknak a másik fél választójával. Akinek a keze jutott legfelülre, az lesz a labdaütő. Ha azonban csak egy kissé, egy-két újjával szorítja csak a verőfa végét, a másiknak jogában áll háromszor a kisujjával a kapót megütni. Ha kiveri, akkor ők a kezdők. A választás és kijárási bonyodalmai után megkezdődik a játék, amelyet országsszerte métának mondanak és ismernek. Már Jókai is leírta egy párszor a diákéletből vett képeiben ezt a régi játékot, amit régebben a futball helyett játszottak a gimnazisták.

Amikor sok fiú van együtt, kétfelé oszlik a banda. Két sor áll egymással szemközt. Kéz-kezet fognak és fönnszóval kiáltják: — Király, király adj katonát, ha nem, pedig gyere magad. — A király, aki a sor szélén van és rendszerint a legerősebb fiú, küld egyet, hogy szakítsa el az ellenfél seregének egy részét és hozza magával. Ha el nem szakítja, akkor ő maga is ott marad fogolynak. Ha ő szerez foglyokat, ezek elszakítójuk mögé sorakoznak. Ha gazdájukat viszik el, felszabadulnak, újra katonákká válnak. Az elszakító mindig az áttört sornak a királytól első végét viszi magával. Néha úgy játszik, hogy az elszakított rész beáll a többi közé a láncba. A sorokban a fiúk erősség szerint sorakoznak. Ha a király elveszti egész hadseregét, akkor háromszor támadhatja meg az ellen csatárláncát, hogy visszahódíthassa embereit. Ha nem tudja, vége a játéknak. A vesztes királyt megmarkolják és háromszor fölemelik, de mindannyiszor odaverik az ülőkéjét a földhöz. Képzeltetni, hogy az illető, akinek a bőréről van

szó, kézzel-lábbal rúg-kapál. Aztán még ordítózák a fülébe kegyellenül: — Penyész, penyész! — Ezért az dühösködni szokott. Nem egyszer birkózással fejeződik be a játék.

A nagyobb inasok, így nevezik Csécsen a fiúgyermeket, egymásután állva láncot képeznek, egymást kézen fogva tartják. A legelső után haladnak és mondogatják: — Csavarodj farkam. — Ha a sok ide-oda szaladgálás után sikerül az utolsót elkapni, körülcsvartják. A kívül állók az egész gomolyt feldűlik és egymás hátára hullnak. Ilyenkor még azok is, akik nem játszottak, lármázzák: — Keves a rakás! — A szegény legalsót bizony alaposan odanyomják a földhöz.

Husvétkor, mikor öntözködéskor, vagy búcsúkor pénzhez jutnak, elkezdnek nyerekedni. A falka nékitámasztanak egy darab deszkát és eresztgetnek. Ez a játék abból áll, hogy a hatost élére állítva engedik le a deszkalapon. A pénz gurul, amíg föl nem bukik, akkor a következő is ereszt, ha egy araszra került a pénz a másikéhoz, akkor nyert. Néha ugyancsak kinyújtják az araszt, hogy nyerhessenek. Az iskolás gyerekek gombra játszásk.

Szoktak még kanozni is. A pénzt egy rakásra rakják, mondjuk írással fölfelé, erre egy kővel, amit kannak, kaninak neveznek, ráütnek a csomóra. A pénzrakás persze szerteszét repül, ahány fölfordul belőle a másik oldalára, az mind az ültőé, a maradékkal játszik a következő.

A leánykák szelídebb játékokat űznek, mint a fiúk. Négyen, öten összeállnak, egy kivételével leguggolnak. Az állva maradt megkérdi az egyikőt: — Hogy a kakas? — Három garas. — Hát a tyúk? — Az is úgy. — Add alább. — Nem adom. Inkább egyet szaladok. — Elcikkázza magát, közben igyekszik vissza a helyére. Persze a kérdező meg utána.

Vagy választanak egy gazdasszonyt és egy farkast, a többiek a libák. A libák legelni mennek. A gazdasszony hívja haza őket. Nem mehetnek, mert a farkas ott ólalkodik körülük, amikor pedig mennek haza, elragad egyet-egyet belőlük. A következő párbeszéd fejlődik ki a gazdasszony és a libák között. — Libuskáim gyertek haza. — Nem megyünk. — Mér? — Farkas van a híd alatt. — Mit csinál? — Mosdik. — Mibe törülközik? — Kiscica farkába. Kiscica farkát hová teszi? — Kis lábába.

Ezt a dialógust hosszúra szokták nyújtani, mert a gazdasszony megkérdezi, hogy ezt vagy azt hova teszi. A felelő föl sorol kistemplomot, nagyot, bokrot, erdőt, eget, földet, vizet. Végül a hívogató elkiáltja magát. — Libuskáim, gyertek haza. —

És mennek, a farkas annyit fog el belőlük, amennyit tud.

Érdekes jelenet az is, amikor a boszorkány követeli az anyától egyik lányát!

— Mit forgatí kend a házam tájékát?

— Meg akarom venni Boriska leányát,

— De én Boriska leányomat nem adom cinpáca nélkül, gyöngykoszorú nélkül, a hintóba hat ló legyen, mind a hatnak festett legyen a farka.

— De én viszem lipiton-lapáton. Gyere édes leányom.

Itt megfogja a boszorkány az anya kezét és mondja: — Csavarodj farkam. — És mindnyájan láncban tekerőznek.

A kislánykák egy másik játéka:

A cigány asszony gödröt ás, kérdi tőle a kollós:

— Micsinálsz, te cigány asszony?

— Gödröt.

— Minek az a gödör?

— Tüzet rakni.

— Minek az a tűz?

— Vizet melegíteni.

— Minek az a víz?

— Tyúkot kopasztani.

— Honnét veszed a tyúkot?

— A kend házából.

— Anyja vagyok, nem adom.

— Cigány vagyok, ellopom.

Ekkor a cigány asszony igyekszik egyet megfogni a kollós csibéi, a kislányok közül, a kollós pedig testével védi őket. Néha cigány helyett sas a tolvaj neve.

Vagy leülnek a lánykák egymás mellé a földre, ha nem valami lócára. Az egyik kezébe vesz egy darabka fát és összecsuolt kezével átlolja egy másik lány markába, közben mondogatja:

— Itt a lakat, itt a kócs, itt az aranyúró.

Nálam is, másnál is, a vén bábásnál is szabad keresgélni.

Aki ki van rendelve, hogy a botot megtalálja, egynél megnézi. Ha annál van, az megy helyébe, ha nem, akkor visszamarad. A játék újra kezdődik.

Országszerte ismert játék érdekes változata:

Bújj, bújj ződ ág, ződ levelecske,

A nyulacska kicsinyke,

Hegyet-völgyet befűli,

Agaramat fásazli.

Nékem is vót kislyányom,

Haját fontam hatágba.

Táts kapu, táts kapu, táts.

A legénynek akasztófa,

A kislálynak táts kapu, táts.

Bújj, bújj ződ levelecske,

Nyitva van az aranykapu,

Csak bújzatok rajta.

Zita-pita péntek,

Szomorú csütörtök,

Zabszerda.

A gyerekek nem mindig játszanak, néha össze is haragudnak. Kiöltik egymásra a nyelvüket és csúfolódní kezdenek. Gúnyverseket kiabálnak, néha nem valami szelídeket. Három ilyen gúnyversike:

Pali, Pali, Palkó

pipadohány zacskó

Rágyújtott a pipára,
léégett a szakálla.

Tegnap este álmomba,
Jancsit láttam járomba,
Ugy húzta a szekeret,
Istenuccse beillett vón
Ökörnek.

Péter bácsi a padon
ürgét fogott madzagon,
de az ürge elszaladt,
Péter bácsi ott maradt.

Más alkalommal is mondogatnak verset, ha például találnak egy Katica bogarat. Tenyerükre veszik és szavalják mindaddig, amíg el nem repül:

Katica bogárka,
Isten Katikája
Szállj fel az égbe,
Mondd meg Istenkének:
Eressze ki a meleget,
Zárja be a hideget.
Isten bogárkája.

Ha valamelyik kölyök kalapját kakastollal díszíti fel: — Kakas talu nem bokréta,
Bolond legény, aki hordja.

Csak úgy minden nélkül, ha eszükbe jut,
egy tréfás hetirendet verselnek:

— Hefű — hetibe. Kedd — kedvibe. —
Szereda — szüribe. Csüörtök — csüribe. Péntek — pitvarába. Szombat — szobájába. Vasárnap — kéccer az istenházába.

Télen, mikor esik a hó, a jó meleg szobából nézi a fehér pelyhek lassú szállingózását a gyermek, mikor az angyalok jókedvükben hancúroznak égi hazájukban és kiszakad a fejüjük (párnájuk):

Jaj de jó, esik a hó,
Prüszköl a ló,
Gyűnnek a cigányok,
Csörög a baltájok.

Ha az eső esik:

Esik az eső,
Hajlik a vessző,
haragszik a katona,
mer megázik a lova.

Az iskola után megszűnnek a gyermekkor játékos idői. Munkába fogják őket, verejtékkel kell a falat kenyeret megszolgálni a fiatal testeknek. Némelyik már az iskolából is elmaradozik, mert kell menni a tehénnel. Csécsi Pál

János zsellér örök hétköznája

— Ipolyvölgyi helyzetkép —

Bekopogtattam János zsellér házába. A ház ott áll a falu végén. Csapott födelével, hámló falaival élő tanúság, hogy a gazdája igen-igen zsellér. A házban van egy pitvar, egy konyha, két szoba. A pitvarban két kanna víz; a konyhában a hideg kemencén kívül vagy három máztalan tányér, egy serpenyő, egy tál és semmi több. A két szoba közül az egyikben patkányok tanyáznak s a másikban lakik János zsellér — hetedmagával.

Beléptem a szobába. A szoba öt méter széles, öt méter hosszú, kétésfél méter magas. Bűz, homály, rongyok, piszok mindenütt. A butorzat: két ágy, két lóca, asztal, böleső, láda. A sarokban tűzhely, de jubilál azóta, hogy nem volt tűz benne.

János az asztal mögött ül. Köhög — és ludtollat foszt. Az asztal körül meztláb, pirosan-kéken a hidegtől négy gyerek. Segítenek a szüleiknek. Az egyik ágyon egy beteg öregasszony.

Köszönök. Fogadják és helyetl kínálnak. Elmondom, hogy mi járatban vagyok: az anyám hivatja Örzse néni, János feleségét. Azután beszélgetni kezdünk.

— János — kezdem én — holnap karácsony. A gyerekeknek nem készítek a karácsonyfát?

Vasvilla szemeket mereszt rám János:

— Ne izéljen! Csak enni volna mit! — Mint az elszakított gáton a víz, dől belőle a hosszú panasza. — Nekem ünnep!? Nekem nincs ünnepem. Nekem mindegy karácsony, husvét, hétköznapi. Egyforma rossz a nekem mind. Ünnep, békesség nálam sose lehet.

Azok jutottak eszembe, akik ezeknek a zsúfedeles házaknak az életét kedvesnek és gondtalannak testették, hirdették nekünk.

— Hej, valamikor volt pénzem, ennivalóm. Mára dolgozni sem tudok. Beteg a tüdőm, nem bírok!

János, az egykori erős ember, ma a feleségének segít tollút fosztani. Kegyetlen iróniája az életnek, mely a kisemimizettelt még kómikussá teszi.

— Abból élünk, amit a feleségem keres — mondja. Havonta száz korona. Többet koplalunk, mint eszünk. Nekünk az ünnep rosszabb, mint a hétköznapi, mert eszünkbe hozza, hogy se nekem, se feleségemnek, se gyerekeimnek nincs ruhája.

Önkéntelen azokra gondoltam, akik a szép népviseletet keresik.

— Oszd legalább arra számíthatnék, hogy valamikor vége lesz ennek a nyomorúságnak. De nem számíthatok rá. Tán örökké itt fogok ülni, köhögni, várni a semmit. Dolgoznom nem lehet, segítségem nincs: . . .

A tenyérynői ablakon beszökött a téli szürkület s anyás jószággal takargatta János kevés szoba öltöztetett tragédiáját, a rongyokat, a szegénységet. János felemelte az öklét s végighuzta szemén. Ha jól láttam, könnyet törült ki onnan. S ekkor úgy éreztem, ez a szemét törülgető paraszt nő; kinől a viskójából, falujából, felér a dombokig. Az a könny a kisemimizettek, a zsellérségnek sokatmondó panasza.

Mit tettem egyebet, felálltam s megszorítottam Tiborc késő unokájának kezét — ígéretképpen.

Sinkó Ferenc

A rozsnói lakatossegéd és az érsekújvári parasztdiák találkozása

Írta: BALOGH EDGÁR

Két levél fekszik előttem. Az egyiket Rozsnóról címezte Prágába Vass József lakatossegéd, A Mi Lapunk fiatal munkatársa, a másikat Balázs András barátomtól, egy érsekújvári földmunkás joghallgató fiától kaptam. Furesán összeillik ez a két levél. A lakatossegéd ezt írja: „*November hó 31-től állás nélkül vagyok. Helven embert redukáltak az üzemenél, mind a fiatalabbakat. Lázasan várom a tavaszt, mert télbe nem tudok elhelyezkedni.*” Szegény Jóska, alig egy éve, hogy megírta A Mi Lapunk hasábjain egy napját a rozsnói bányüzem lakatosműhelyében. Emlékszem, valahányszor Rozsnón jártam és Vass fiakkeros házában megszálltam, a Jóska fiú este azzal búcsúzott, hogy reggel nem látjuk egymást. Mire én felkelek, ő már rég leszáguldott kerékpárján a műhelybe és kék munkaszubbonyában olajos-piszkosan sűrűg forog a gépek között. Dolgozik, kenyeret keres, amikor kortársai közül a diákok még az iskolapadban ülnek és Cicero beszédein, meg a koszinusz-tételre rágódnak, hihetetlen távolságban a kenyér, a munka, az élet forgatagától. Dolgozik Vass Jóska és a munkában is kicserkészeire gondol. Szabad idejét köztük tölti, kirándul velük, közösen olvasnak, játszanak, énekelnek a rozsnói határban. Idillikusan beosztott élet a műhely és a természet, a kenyérkereset és a cserkészkedés között.

Még arra is emlékszem, hogy az elmúlt nyáron táborítú gyűlt Vassék kertjében, a krasznahorkai országút mentén, Rozsnó fölött. Jóska rakta a tüzet. Néhány rozsnói realgimnázista ült a tűz köre, református magyar fiúk, éppen egy vallásos ifjúsági kongresszusról jöttek. Szlovák középiskolába járnak és most örülnek, hogy a rozsnói magyar cserkészetről leszen szó. Iparosfiúk is jöttek fel a tűzhöz, ifjúmunkások, ők katolikusok s eddig nemcsak társadalmi, de vallási elkülönültségben is éltek a református középiskolásokkal szemben. És mi főiskolások is a tűz köré telepedtünk. Fábrián Dani volt ott Budapestről, a haladó magyarországi diákmozgalmak vezetőembere, kész orvos. Boross Duci a pozsonyi jogi fakultáson éppen egy héttel ezelőtt szerezte meg a doktorátust, most itt van, mellette Safáry Laci Munkácsról, a budapesti sarlósok vezetője. Olyan különös volt ez a táborítúzi beszélgetés. Az iparos és ifjúmunkás fiúk valami romantikus-érzelgős cserkészszónoklatot vártak tőlünk. Őket csak ez érdekelte a napi robot után. Sietni is kell, mert hajnalban megint munkába állnak. Egyelőre úgy is indult a beszélgetés, vágyaik szerint. Rendeztük, megvitatuk a rozsnói magyar cserkészmozgalom ügyét. Kijelentették előttünk a középiskolások, hogy eszük ágában sincs lenézni, lebecsülni a munkából bizony piszkosan hazatérő iparos és munkástársaikat s ha

ez eddig így látszott is, ez csak látszat volt, mert a szlovák középiskolába kényszerülven, nem mernek eléggé közeledni a magyar iparos és munkáscserkészekhez. Ezentúl másképpen lesz, igenis, belépnek a dolgozó fiúk cserkészmozgalmába. Az iparostanoncok és a középiskolások frigyét még csak emelte az az elhatározás is a táborítú mellett, hogy a cserkészletnek Rozsnón ezentúl felekezeti jellege nem lesz s nemcsak a katolikusok, hanem az evangélikusok és reformátusok is egyenlő joggal tagjai lesznek. *A vallás ápolása egyházi körök munkája, viszont a cserkészlet nem egyházi intézmény.* Eddig tehát minden meglepetés nélkül folyt a beszélgetés. A téma ismerős volt a rozsnói fiúk előtt. A további beszélgetést azonban egyikük sem várta. A szolid cserkészletmába betört a kenyér, a munka, az élet forgataga és szétfeszítette a szűk helyi témát. A táborítú körül megnyílt a világhorizont.

Valahogy úgy kezdődött, hogy Vass Jóskaék szigorúan felelősségre vontak minket A Mi Lapunk miatt. Hogy nincs benne elég cserkészeikk, hogy nehéz a stílusa, hogy sok a vita benne, sok a tudós írás. Most is a szocializmusról vitatkoznak benne, pedig ez csak az egyetemistákat érdekli. A feleletünkben azt mondtuk, hogy A Mi Lapunk célja nem lehet csak szórakoztatás és nem szabad éppen iparos és munkásfiúknak távol maradniuk az élet nagy kérdéseitől. A cserkészlet nem lehet az a mozgalom, amely munka és munka között gondfeleltető szórakoztatást ad csak, mintegy más világot, ahol nem is szabad gondolni az élet robotjára. Hallom még most is, amint Boross Zoltán, az újdonsült doktor, első előadását tarja egy földreterített pokrócon ülve Vass fiakkeros kertjében. Ti dolgoztok, mondotta, s mozgalmaitokban pihenni akartok, ti az élet robotosai vagytok és tiltakoztok ifjúsági lapotokban a szerintetek unalmas viták ellen. Titeket nem érdekel A Mi Lapunkban a vita a szocializmusról, hogy csak a legutóbbi számmal maradjunk és azt mondjátok, hogy valami érdekesítő, valami kalandos és igazán cserkészi kell: dzsungelítók, kézügyességi gyakorlat, őrsi zászlóminta mókással és turulmadárral, kötelecsomózás és effele. És most kérdem, mi lesz akkor, ha a kegyetlen és válságos élet nagy harcaiból, a ropant gazdasági feszültségekből ide is betör a vihar a ti bájos hegyeitek, jökevű dalogatástok közé s te a cipésmesterségben mész tönkre, még mielőtt kés: ember lennél, téged a csődbejutó kereskedő bocsát el, téged pedig a bányüzem redukálása teszi munkanélkülivé? Akkor is így fogtok beszélni? S hogyan találjátok majd fel magatokat, ha munkatokon kívül, amelyet elvesztettetek, legfeljebb a térképolvasáshoz, a morzejelekhez és a víg dalo-

lášhoz érttek?

Furcsa, nagy kérdések gomolyogtak, talán először, a rozsnói fiúk előtt. Szinte döböntő csöndben hallgatták az egyetemisták szavait. Beszélünk nekik a társadalom és a termelés világ-válságáról, a nagy korfordulóról s lassan-lassan kezdték sejteni, hogy éppen nekik nem lehet megszökniük a korproblémák elől. Hiszen az ő munkás-életük védelméről van szó. A munkás egyedül védtelen, a kisiparos egyedül nem bírja a technikai, a kereskedelmi versenyt. Szakszervezeti és szövetségi mozgalom kell s a dolgozó tömegek közös frontbaállása az új társadaloméért, az emberiség közös termelési rendjéért. Az ő védtelenségüket, az ő elmaradottságukat mutattuk ki a kor adózó mérközéseivel szemben s megértettük velük fokozatosan, hogy az ő korszerű belátásaikon, a munkás, a dolgozó ember céltudatos állásfoglalásán múlik a jövő mindennapi kenyere. Sohasem felejttem el, hogy az egyik hallgató kereskedősegéd, Arany Béla, azt mondotta nekünk annál a tábor-tűznél: szorit minket ez a hegykoszorú! S kezével megmutatta körülöttünk a rozsnói katlan peremét. Ezeket a hegyeken nem lát még túl a rozsnói dolgozó ember. A Vassék tábor-tűzénél nemcsak a vallási ellentétek küszöbölődtek ki, nemcsak a társadalmi különbségek simultak el diák és iparosfiú, munkásfiú között, hanem komoly értelmet is kapott a cserkészlet, az ifjúsági tömörülés, az ifjúsági sajtó. A mindennapi megélhetés, a keserves kenyérkereset védelmének és céltudatos javításának értelmét. Azontúl a munka technikai haladásáról és a dolgozó emberek szervezkedéséről volt szó. Megpróbáltuk kifejteni, hogy egy iparostanonc és ifjúmunkás mozgalom mennyire modernizálhatja a dolgozó ember szakmabeli készségét és mennyire elősegítheti a szakszervezeti és szövetségi közösség kialakítását egy jobb termelési rend és boldogabb társadalom érdekében.

A jóslat beteljesült. A rozsnói szép hegykoszorúban Vass Jóska és sok-sok társa akár reggeltől estig cserkészkedhetik. Munkájuk nincs. Kenyerük nincs. Nélkülözéseknek vannak kitéve. Kapkodnak fűhöz fához. Segítség nem mutatkozik. A vihar betört és fiatal erdőt hányt szét. A világ nagy társadalmi válsága, a termelés csődje a rozsnói dolgozó fiatalokat kilökte a bányauzemből az utcára. Beigazolódott, hogy a tábor-tűznél a valóságot mondták a főiskolások. Ma már bizonyára világosan látják a rozsnói fiúk azt is, hogy meg kell valósítani mindazt, amiről a tábor-tűznél beszélgettünk. Minden fiatalembernek, legyen az diák, vagy ifjúmunkás, parasztleány vagy iparostanonc, foglalkoznia kell a maga osztálykérdéseivel, a maga szakmájának modernizálásával és a világtársadalmi s világtermelési kérdésekkel, hogy védhesse kenyérét, fejleszthesse szakmáját és beállhasson abba a világfrontba, amely a közösség termelési és társadalmi rendjét, a szocializmust akarja kiharcolni, hogy megbecsült legyen a munka és biztosított a mindennapi kenyér. A Mi Lapunk sok gondolkodtató ko-

moly cikke, az egyetemisták vitája, sőt még a tábor-tűzi beszélgetés sem tudatosította eléggé a rozsnói fiatalokban mindazt, amit most maga az élet, maga a munkanélküliség nyomorúsága fog megtanítani nekik. Vass Jóskaék ma már saját élettapasztalatukból juthatnak el a társadalmi és termelési kérdésekhez s idő előtt, zsenge fiatalon kiesnek abból az idillből, amelyet az angol polgári cserkészlet sok kicsinyességével varázsoltak ideig-óráig maguk köré. Azt hiszem, hogy hamarosan éppen ők lesznek azok, akik sürgetni fogják A Mi Lapunk hasábjain a most már fiatal életükre, kenyerükre menő korproblémák megvitatását és megmaradásuk, megélhetésük lehetőségének tisztázását.

Az érsekújvári joghallgató, Balázs Drisa is maga jutott az új életforma, a szocializmus szükségességének belátására. Azt írja feleletül egy levelemre:

„Megjelölted az utat, amely engem az új társadalom kívánságához vezetett: az előttem tényleg felismert, általam taposott ösvényt, életkörülményeimnek fejlődésében való döntő szerepét. Valóban, minden körülöttem támadt helyzetből, minden kétségből életkörülményeim tudatosításának erejével menekültem ki. Lehettem én gigerli, udvarolhattam, talán egyszer-kétszer elmehettem polgári, kispolgári társaságokba, ahol talán cigányzene is volt. De ez az élet mégsem imponált nekem, sőt undort keltett bennem, mert rajta keresztül a rothadás büze nehezedett mellemre. Amit kaptam, pozitívum volt, mert megtudtam, hogy ezeknek az embereknek nincsenek problémáik, nincs érdeklődésük, mert a vasárnapi zsúr minden problémát és érdeklődést kielégít. Aztán, amikor bókokat mondtam a lányoknak, akiknek ez fontos, mert hiúságuknak tesz az ember eleget, eszembe jutott, hogy nekem is van egy nővérem, tizenkilenc éves lány, aki épp most valamelyik gyárban verekszik az életért. Amikor láttam, hogy az általam körülrajongott lányoknak a papája nem ismeri a kenyér gondját, láttam magam előtt egy másik apát, akinek kemény a tenyere s talán éppen véres is, nehéz önkínzással teszi mérlegre erejét, hogy a másik serpenyőbe pénzt dobhasson, mert otthon még négyen kenyérré várnak. S mindez nagy kérdőjeleket dobott a szemem elé. Miért van ez így?

„Én nem könyvből tanultam a nyomort, a nélkülözést, a munkásember kisemmizettségét. A könyveknek csak másodlagos szerepük van a szocializmushoz való eljutásomban. Elsősorban életkörülményeim tudatosítása tárta fel előttem gazdasági viszonyaim lehetetlenségét s ebből az út szinte magától értetődően csakis a szocializmushoz vezethetett. A könyvek azért kellettek csak, mert miután a bajokat láttam, az okokat is kerestem s itt már segítségemre voltak a könyvek, simitgatták az utat az általad is megjelölt korparancshoz: a szocializmushoz.”

A rozsnói lakatossegéd életkörülményei ugyanolyan nehezek, ugyanúgy a kor válságában gyökerezik lehetetlenségük és tarthatatlanságuk,

mint az érsekújvári parasztdiák esetében. Ahogy Balázs Drisa tudatosítani tudta életkörülményeinek igazságtalanságát és magától értetődően a szocialista termelés és társadalom kívánságához jutott el, ugyanugy elvezeti majd Vass Jóskaékat is nehéz helyzetük a korparancshoz: a kollektívizmus, az emberi közösség helyesléséhez és harcok akarásához. Szomorú, hasznos lecke a hetven elbocsátott fiatalember számára a kenyértelenség. Be fogják látni, hogy harc van az egész világon új, jobb társadalomért s ez elől a harc elől éppen nekik nem szabad elrejtőzniük a rozsnyói bérek közé, romantikus őrsi zászlócskák idilljébe. A harc eszköze, fokozott munka a kenyérkereső munkán kívül

is: szellemi munka a tisztánlátásért, a helyes tájékozódásért, művelődés, nem elvetése a komoly korproblémák vitájának, hanem bekapcsolódás a vitákba. A szellemi munka, a könyv, a vita is kell, hogy simítsa az utat a szocializmus felé, ahhoz az állásfoglaláshoz, amelyhez mindennapi keserűségük is szükségképpen elvezeti őket.

A szocializmus belátása Rozsnyón is. Érsekújvárott is és mindenütt, ahol géplakatosok és parasztdiákok sorsa találkozik, új pedagógiai mozgalmak, új ifjúsági törekvések, új cserkészlet, új diákközpontok, új iparostanonek és ifjúmunkás mozgalom bölcseje lesz.

Fizikai beszélgetések

Messzi bácsitól

Mit tudunk az elektromos mértékegységekről?

Fizikai tanulmányaink folyamán számos mértékkel találkozunk, amelyeknek egységeire lépten-nyomon szükségünk van. Különösen az elektromos mértékegységek játszanak fontos szerepet, miért is próbáljuk rendszerbe foglalni azokat.

Az elektromos mértékegységek részint a nyugalomban lévő elektromosságra, részint az áramló elektromosságra vonatkoznak. Észérte megkülönböztetünk *elektrosztatikai* és *elektromágneses* egységeket. Az előbbieket ES, az utóbbiakat E_m betűvel jelöljük. Mindkét mértékegységnek abszolút (fizikai vagy elméleti) és technikai (gyakorlati) egységei használatosak.

A) Az elektrosztatikai mértékegységek a következők:

I. Elektromos mennyiség — vagy töltésre:

1/a) Abszolút elektromos mennyiségegysége (töltésegysége) van annak az elektromos mennyiségnek (töltésnek), amely a vele egynemű és ugyanolyan mennyiségű (töltésű) elektromosságra 1 cm távolságtól 1 din erővel hat. *Jele: 1 EST.*

1/b) Technikai és elektromos mennyiségegység (töltésegység) 3 milliárdszoros abszolút egység. *Jele: 1 Coulomb = $3 \cdot 10^9$ EST.*

II. Elektromos potenciálra:

2/a) Abszolút elektromos potenciálegységgel az elektromos tér ama pontja rendelkezik, melyből az elektrosztatikai töltésegység 1 erg munka árán jut a végtelenbe. *Jele: 1 ESP.*

$$1 \text{ ESP} = 1 \frac{\text{erg}}{\text{EST}}$$

2/b) Technikai elektromos potenciálegység az abszolút egység $1/300$ ad része.

$$\text{Jele: } 1 \text{ Volt} = \frac{1}{300} \text{ ESP} = \frac{1}{300} \frac{\text{erg}}{\text{EST}}$$

III. Elektromos kapacitásra:

3/a) Abszolút elektromos kapacitásegységnyi az a

vezető, amelyet egységnyi töltés egységnyi potenciálra emel. *Jele: 1 ESC*

$$1 \text{ ESC} = \frac{1 \text{ EST}}{1 \text{ ESP}} = 1 \text{ cm}$$

3/b) Technikai elektromos kapacitásegységnyi az a vezető, melynél 1 Coulomb esetén a potenciál 1 Volt. *Jele: 1 Farad.*

$$1 \text{ Farad} = \frac{1 \text{ Coulomb}}{1 \text{ Volt}} = \frac{3 \cdot 10^9 \text{ EST}}{1/300 \text{ ESP}} = 9 \cdot 10^{11} \text{ ESC} = 9 \cdot 10^{11} \text{ cm.}$$

B) Az elektrodinamika elektromágneses mértékegységei a következők:

I. Elektromos áramerősségre:

1/a) Abszolút elektromágneses egységnyi áramnak tekintjük azt az áramot, mely az 1 cm. sugarú körvezető középpontjában elhelyezett pozitív mágneses egységpolusra a körvezető minden 1 cm-nyi ívhosszából eredőleg 1 din erőt fejt ki és ott egységnyi mágneses tért létesít.

$$\text{Neve: } 1 \text{ Weber} = 3 \cdot 10^{10} \text{ EST sec}^{-1}.$$

1/b) Technikai áramerősségegység az abszolút 10-ed része az Ampere.

$$1 \text{ Ampere} = 1/10 \text{ Weber} = 1 \text{ Coulomb sec}^{-1}.$$

II. Elektromos mennyiségre vagy töltésre:

2/a) Abszolút elektromágneses töltésegység az az elektromos töltés, mely 1 Weber erősségű áramban az időegység alatt a vezető keresztmetszetén átfolyik. *Jele: 1 $E_m T$ = $3 \cdot 10^{10}$ EST = 1 Weber . sec*

2/b) Technikai elektromágneses töltésegység az 1 Coulomb = $3 \cdot 10^9$ EST = 1 Ampere . sec.

III. Elektromos potenciálra:

3/a) Abszolút elektromágneses potenciálegység uralkodik valamely vezető két pontja között, ha egységnyi elektromágneses töltés keresztülhajtásánál 1 erg munka emésztődik fel.

$$\text{Jele: } 1 \text{ } E_m P = \frac{1 \text{ erg}}{1 \text{ } E_m T}$$

3/b) Technikai potenciálegység az abszolút elektromágneses potenciálegység százmilliószorosa.

$$\begin{aligned} \text{Jele: } 1 \text{ Volt} &= 10^8 \text{ EmP} = 10^8 \frac{\text{erg}}{\text{EmT}} = \\ &= 10^8 \frac{\text{erg}}{3 \cdot 10^{10} \text{ EsT}} = \frac{1}{300} \text{ ESP.} \quad (1 \text{ Volt kerek-} \\ &\text{számban megfelel 1 Daniel elem feszültségének.)} \end{aligned}$$

IV Elektromos ellenállásra:

4/a Abszolút elektromágneses ellenállásegységnyi az a vezető, melynél 1 Weber áramerősség áramlásakor a végeken 1 EmP potenciálkülönbség uralkodik. *Jele:* 1 EmW = $\frac{1 \text{ EmP}}{1 \text{ Weber}}$

4/b Technikai elektromágneses ellenállásegység az Ohm, amely az abszolútnak 1 milliárdszorosa. *Jele:* 1 Ohm = 10^9 EmW .

(1 Ohm 0°C hőmérsékletű 1 mm² keresztmetszetű és 106.3 cm hosszú 14.452 gr. súlyú higanyfonál ellenállása.)

V. Elektromos kapacitásra:

5/a) Abszolút elektromágneses kapacitásegység jele: $1 \text{ EmC} = \frac{1 \text{ EmT}}{1 \text{ EmP}}$

5/b) Technikai elektromágneses kapacitásegység a Farad. $1 \text{ Farad} = \frac{1 \text{ Coulomb}}{1 \text{ Volt}} = \frac{10^{-1} \text{ EmT}}{10^8 \text{ EmP}} = 10^9 \text{ EmB}$.

VI. Önindukcióegységre:

6/a) Abszolút elektromágneses önindukcióegységgel az a vezető rendelkezik, melynél az áram 1 Weber-nyi változása másodpercenként egységnyi

elektromágneses potenciált (1 EmP.t) indukál. *Jele:* 1 EmÖ

$$1 \text{ EmÖ} = \frac{1 \text{ EmP}}{i \text{ Weber} \cdot \text{sec}^{-1}}$$

6/b) Technikai elektromágneses önindukcióegységnyi az a vezető, melynél 1 Ampere-nyi áramváltozás másodpercenként 1 Volt elektromotoros erőt indukál benne. *Jele:* 1 Henry

$$\begin{aligned} 1 \text{ Henry} &= \frac{1 \text{ Volt}}{\text{Ampere} \cdot \text{sec}^{-1}} = \\ &= \frac{10^8 \text{ EmP}}{10^{-1} \text{ Weber} \cdot \text{sec}^{-1}} = 10^9 \text{ EmÖ} = 10^9 \text{ cm.} \end{aligned}$$

VII. Az áram munkasikerére (effektusára).

7/a) Abszolút egysége az a munkasiker, melyet 1 Weber áramerősség létesít V erg. EmT potenciálkülönbség mellett.

$$L = I \cdot \text{EmT} \text{ sec}^{-1} \cdot V \frac{\text{erg.}}{\text{EmT}} = I \cdot V \text{ erg. sec}^{-1}$$

7/b) Technikai egység az a munkasiker, melyet 1 Ampere erősségű áram létesít V Volt potenciálkülönbség esetén.

$$L = 1 \text{ Volt} \cdot 1 \text{ Ampere} = I \text{ watt} = 10^7 \text{ erg. sec}^{-1}$$

VIII. Elemi elektromos quantum nem más, mint az elektrom töltése.

Elektrosztatikai abszolút egységben az elektron töltése $4.77 \cdot 10^{-10} \text{ EsT}$

Elektromágneses abszolút egységben az elektron töltése $1.59 \cdot 10^{-20} \text{ EmT}$

Technikai egységben az elektron töltése $1.59 \cdot 10^{-19} \text{ Coulomb}$.

ÖNKÉPZŐKÖRI MUNKA

Reformmozgalom a losonci Madách önképzőkörben. Már egy éve annak, hogy Balogh Edgár sokat hánytorgatott „Toborzó levele” megjelent az A Mi Lapunkban. Cikkében megemlékezett a losonci önképzőköréről is, ahol „jóakarát van, buzgalom van, csak egységes munka és haladó szellem nincs.” Az új idők hívása nem fogott a losonciaknál. A szükséges reformokat meg sem próbálták. Talán nem hittek benne és minden a régiben maradt. A hibát azonban sem az ifjúságban, sem az önképző vezetőségében nem kell keresni, hanem az eddigi elavult rendszerben. A régi önképzőkör az irodalmárok és annak a néhány szerencsésnek atársasága volt, akiknek módjuk volt az iskolai körön kívül eső újabb irodalom és szellem megismerése. A háború utáni kor diákját nem fűzte semmi ahhoz az intézményhez és szelleméhez, amely Prohászka Ottokár Losoncon töltött ifjúságának idején még friss és érdekes volt. Hiszen a műsoron szereplő számok 70 százalékát költemény-szárnypróbálgatások, szavalatok és zeneszámok töltötték be. A 30 százaléknyi szabad előadás és értekezés közt kétségtelenül sok értékes munka volt, de hiába szólottak a szocializmusról és más abszolút értékű témákról, az ifjúságot nem tudta lekötöni, mert senkisértett hozzá, mert nem olvasott róla, nem hallott róla előzetesen semmit s így kárba veszett az előadók nagy fáradtsága.

Ezért kell az önképzőkört átszervezni, hogy az új irányú munka céltudatos legyen és termékenyítő is, hogy az önképzőkör tagjai ne egy mozdulatlan tömeg, hanem szerves élő test legyen. Ezt pedig csak a szeminárium rendszerrel lehet elérni, hogy az egyedek belekapcsolódjanak egy szellemi közösségbe és a műsor pontjait ne a véletlen szolgálta, hanem a szemináriumi munka gondosan készítse elő, hogy a hallgatóságban megértőkre is találjon. Mindenekelőtt kell a) egy társadalomtudományi, b) egy irodalmi, művészeti, zenei, c) egy természettudományi és d) egy szervezési szeminárium. Mindegyiknek külön vezetője van s a kör tagjai a szemináriumban oszlanak meg, ahol a vezető minden taggal külön-külön megbeszéli, mi érdekli, milyen munkát vállal s az érdek-

lódési irány szerint könyveket, folyóiratokat oszt ki, hogy meg lehessen állapítani a fejlődési tényeket egyrészt, másrészt valamennyien megismerjék a témakörbe tartozó könyvek tartalmát, tehát ismeret, tudás hassa át a tagokat, hogy az üres felszínesség véget érjen. Így született meg néhányunkban a reform gondolata s miután a közhangulat is e mellé fordult, a helyzet mérlegelésével a reformok mibenlétét is megállapítottuk.

A *társadalom tudományi szeminárium* célja a kultúrtényezők megállapítása, az osztálytagozódás ismertetése személyes megfigyelés alapján; az elszegényedés, tőkehalmozódás, a kultúrigények és hiányok okainak keresése, valamint a helyi történet, a néprajzi jelenségek megfigyelése és a gazdasági, társadalmi, kulturális állapotok tanulmányozása, az idevágó irodalom ismertetése.

Az *irodalmi, művészeti, zenei szeminárium* az újabb kor, a mai magyar élet íróit, első sorban Ady, Móricz, Szabó, Kassák, stb. műveit tanulmányozza abból a szempontból, hogy mennyire engednek a valóságba bepillantást. Olvassa és értékeli a szlovenszkói irodalom termékeit, a helyi művészetet, a vidék népzenejét. E célból a szlovenszkói irodalom műveit lehetőleg mind beszerzi, hogy így a teljes könyvtárból teljes kultúrképet nyerjen. De figyelemmel kíséri a külföldi mai irodalmat is, különösen Sinclair, Gorkij, Istrati, Chaplin, Moholy-Nagy és mások művészi egyéniségét.

A *természet-tudományi szeminárium* ismerteti a vidék természetrajzi, földrajzi, mezőgazdasági és technikai viszonyait. Olvassa a nagy tudósok, Einstein, Raul France és mások műveit, a nagy földrajzi kutatók, technikai felfedezők írásait s figyelemmel kíséri a racionális gazdálkodás, a gépkultúra jelenségeit.

Az *organizációs szeminárium* az önképzőköri törekvések végrehajtó szerve. Önképzőköri bizottsága vezeti a gyűléseket; sajtóbizottsága összeköttetést tart fenn a szlovenszkói ifjúsági folyóiratokkal; propaganda bizottsága összeköttetést keres a többi magyar önképzőkörrel és a gyűlésekről plakátokat, reklámokat készít.

A szemináriumok hetenként tartják összejövetelüket, míg az egész önképzőkör csak három-hetenként gyűlik egybe, amely gyűlésein a jegyzőkönyv felolvasása után a szeminárium vezetők bemutatják jelentéseiket és eddigi munkájuk eredményeként 1—2—3 műsorszámot. Az itteni bírálatokban csak az előadók téves nézeteit cáfolják meg.

Mire ez az írás megjelenik, a losonci Madách-körben már megindult az új cél, haladás, ki kristályosodás felé vezető munka. A program szép és tartalmas. Megvalósításához erős akarat és kitartás kell s a cél, „minél elfogulatlanabb, minél tágabb horizont” — mint Balogh mondja — el is érhető, ha semmi elítélet nem gátol senkit a nagy élet-startolásban.

(Losonc)

Singer György

A **Czuczor önképzőkör (Érsekujvár)** február 21-én tartott ülésén Ölvédy János felolvasta Drien

K. „Akiket megcsúfolt az élet“ c. novelláját, amely híven tükrözte vissza írójának gondolat- és érzésvilágát. A hiányos történelmi tudást Jelinek Gyula VII. o. t. igyekezett kiegészíteni „Dél- és Közép-amerikai szabadság harcáról“ szóló szabad előadásában. Nemes P. VIII. o. t. Reviczky Gyula „A bánat“ c. költeményét ismertette. Decsy László és diákbandája válogatott zeneszámokkal remekelt. Danczi József VIII. o. t. pedig „Emlékeim“ címen a világháborúból maradt benyomásait tolmácsolta.

Részó Zoltán

Az **ipolysági rgimm. önképzőkörben** is megindult a reformáló mozgalom, hogy a munka mélyebb és eredményesebb legyen. Dubraviczky Dezső irányú felolvasása gyújtólag hatott és mindjárt meg is alakult az irodalmi csoport Dubraviczky Dezső vezetésével, a szociológiai csoport Sinkó Ferenc vezetésével és a zenei csoport Jablanczy vezetésével. Ezután Bony Antal VII. o. t. elszavalta Ady: Szentlélek karavánja c. versét páratlan sikerrel. Pákay Barna VII. o. t. magyar népdalokat énekelt általános teiszés közepette. Az új rendszer a kör tagjaiban általános lelkesedést ébresztett s így jogos a remény, hogy az eddigi szalmaecséplés, semmitmondó bírálatok helyét elfoglalja a komoly munka, a tanulmányozás, hogy az ifjúság megértse a kor szavát s az önképző útján komolyan felké szüljön az élet kemény harcára.

Horvák Zsigmond
rgimm. tan.

Az **örképzőkör reformjáról** magas színvonalu vita folyik már hetek óta a Losonci Hirlapban, amelybe beleszólt diák, volt diák, vezető tanár. A reformot bizonyos tekintetben mindenki szükségesnek tartja. A legérdekesebb Szepešy Endre joghallgató magvas cikke, mely megállapítja, hogy kell, hogy az ifjúság összeköttetést találjon a korproblémákkal, amelyek ma egészen mások, mint Vörösmarty, Petőfi korában. Ma mindkinek vannak problémái — mondja — melyek társadalmi oasztályából, fajából, nemzetiségéből fakadnak. Ezért kell helyzetünket tudatosítanunk, kiindulva a legszűkebb körből, azt tanulmányozva, megismerve bele kell kapcsolódnunk a világproblémákba. Ézzel eljut a diák az értelmiség és az osztálykérdéshez, a munkás, a középosztály és a parasztság problémáihoz, a természethez s vele a mezőgazdaság és civilizáció megismeréséhez, melyek az összesség, a kollektivum iránti érdeklődést ébresztik fel. Saint Simonnal azt tartja, hogy „lelkesedni kell az embernek, hogy nagy dolgot vigyen végbe.“ Ezt a lelkesedést kell az ifjúságban fölkelteni és táplálni.

Kérelem. A szerkesztőség felkéri az egyes önképzőkörök vezetőségét, hogy munkájukról kimerítő havi jelentéseket küldjenek be minden hónap közepéig, hogy ezen az úton valamennyi önképzőkör értesülhessen az egyes körök munkásságáról. Ezek a köri jelentések nem laptöltelékek, hanem magyar ifjúságunk önként vállalt munkájuk kortörténelmi adatgyűjtése. Mert amilyen a kifejtett munka, olyan az ifjúság is. A szerkesztő.

Balu iskolája

Jó a szemed? A csillagos égen próbálhated meg. A Göncöl szekerének második rúcsillaga mellett, ott ahol a rúd megtörik, ott ragyog egy kisebb csillag is, ott ballag a kisbéres. Az arabok Alkornak, szempróbálónak hitták, mert aki szabad szemmel látja, annak jó a szeme.

Messzelátóban elég távol látszik egymástól a két csillag, sőt a fűcsillag kettősnek mutatkozik, ami a távess jóságának a jele.

Göncöl híres táltos volt, akinek a vállán át juthatott el a pogány magyarok lelke az öregistenhez.

A rúcsillagok kettős voltát sejtven úgy képzelték, hogy három pár ökör vagyon a szekérbe togva és a középső ökör mellett ballagó kisbéres voltaképen az ökör fülében van s onnan hujángat; cselő, hajszi!

Kell is biztatni az ökröket, mert hát nagyon nehéz a szekér, az egész eget az húzza. Mikoron rúddal lefelé fordul, akkorra itt a reggel, Göncöl pedig elpihen.

Köszörtenek-e a nyáron a virrasztók, az őrségen járók a régi üdvözléssel: „Hajnal vagyon, szép piros hajnal, hajnal vagyon?”

A prágai szláv jamboree. Készülünk a nagy találkozóra? **A** beregszásziak részére már találtam olyan ügyességet, amivel kiválhatnak a versenyen kívül. De ezenkívül ajánlok itt két nagyszerű gépezetet, amit, ha megszerkeszthetnének, nagy csodálkozást válthatnánk ki.

Ime, olyan csónak, melyet kerék hajt tovább és nem kell hozzá más munka, mint egy kis hintázás, csak arra vigyázzunk, hogy a hinta másik végére valami testes ember ne kerüljön.

Vagy itt van a perpeturum mobilének egy fajtája, amelyben a cilindert rotorként működik a szél nyomására és a kocsiiban ülőnek malmozó ujjai termelik a szükséges hajtóerőt.

Mindkét esetben a hasznosat összekötjük a kelle-messel.

Ajánlom még, hogy tanuljunk meg fecskefarkra enni a lepényt, a lángost. Minden harapás után egy-egy félszigetforma álljon ki be öle, kínálva magát új falat gyanánt. Ha látogatóink étvágyat kapnak a lepényre és leharpadják a kínálkozó falatot, akkor örök barátainkká tettük őket. Hadd maradjon emléke annak, hogy magyar cserkészek jártak Prága aranyos városában.

Mai Hamupipőke. Valamikor hamuból kellett kiválogatnia a búzát és bizony a galambok segítségével nélkül nehezen boldogult volna. Nosza rajta, tükkel játsszon valamelyikünk és akarva, nem akarva, szórja le őket a földre. Biztosan akad, aki segítségünkre siet, látva kétségbeesésünket. Hagyjuk is, hogy összeszedjék segítőink a szétszórt tüket, mire újra leszórjuk mind, de akkor nem várunk segítségre, hanem előveszünk a zsebünkben egy mágnespatkót, amelyre madzagot kötöttünk és szépen, elegánsan összegyűjtjük a tüket.

Törjétek még a fejeteket, hogy megmutathassuk, hogy garabonciás diákoknak is beillünk.

HUMOR

LOGIKA

Pétyer bá': (a kocsmában, fizet.)

Winter (a kocsmáros): Halló, kérem, ez nem elég!

Pétyer bá': No hát osztán? Azt hiszi kee, hogy nekem az ital elég vót?

LAGZI UTÁN

Az egyik paraszt csínyán berúgott. Keskeny lett a töltés, behemperegelt az árokba. A szomszéd arra megy, meglátja és leszól:

— János bá'! Mit csinál kigyelmed ott jaz árokba'?

— No lám, hát ippeg azon gondókosom magam is, eesém.

FAKADÓ RÜGYEK

Ki az igazi jóbarát?

Egy falusi pap városi iskolába küldte fiát. Az indulás előtt lelkére kötötte, hogy jól viselje magát az idegen környezetben. Végezze el szorgalmasan mindennapi kötelességeit, használja ki az órákat, sőt a perceket is, mert „Minden bölcsesség kezdete az időnek szeretete.” Végül arra intette a fiát, hogy barátait jól válassza meg. Az igazi jóbarát kincs, megbecsülhetetlen kísérő társ az élet útjain.

— Ne sajnálj semmi áldozatot, — szölt a jó apa — hogy jó barátokra szert tehess és becsüld meg, ha rátalálsz.

A fiú megértette az oktatásokat, szívébe véste atyja tanácsait és édes anyja áldásával és sok-sok jóféle sültjével, süteményével neki indult az ismeretlen új világnak.

A szokatlan környezetben gyorsan feltalálta magát, az időt jól felhasználta s mert szorgalmas és eszes volt, csakhamar első tanuló lett az osztályában.

Az első félév elteltével a pap meglátogatta a fiát. De a bizonyítványára is kíváncsi volt. Fia szerényen megmutatta. Az öreg nézi és szelíd mosoly ült az arcára, mert a tiszta jeles bizonyítvány tetszett neki.

— Édes fiam, — szölt — meg vagyok veled elégedve. Látom, az idővel jól sáfarkodtál; talán nem is jutott másra, csak a tanulásra. Azt hiszem, nem is igen barátokozhattál a fiúkkal s így nem is volt alkalmad jóbarátokra szert tenned.

— Dehogyan nem, apa, ha az ember jól beosztja idejét, mindenre ráér. Bizony jóbarátokra is tettem szert.

— Barátokra mondod? Hát nem is egyre, hanem többre?

— Meghiszem azt, apám. Tudja-e, hogy éppen tíz barátom lett egy félév alatt. Csupa aranyos, jó fiú valamennyi.

— No fiú, ezt nevezem sikernek. De hallgass ide. Én ötven éves vagyok, de egész hosszú életem alatt nem bírtam szert tenni, csak egyetlen egy jóbaráttra. Te egy félév alatt tízet szerezted. Albarátok lesznek azok!

— Engedelmet kérek, apám, ne sértegesd az én jóbarátaimat. Meg vagyok győződve, hogy érem tűzbe vízbe menni készek.

— Azt hiszed? No hát én fogadást ajánlok. Évvégi ajándéknak egy kis ezüst órát szántam neked. Ezt tedd fel aranyórád ellenében. Próbára fogjuk tenni a barátaidat. Gondolj ki valami mesét, például, hogy a reád bízott pénzt elvesztetted. Segítsenek ki a bajból s adják kölcsön az elvesztett pénzt. Ha tíz közül csak egy is megteszi, te nyertél és megkapod az aranyórát. De ha egy se segít, te vesztettél s nem kapsz órát. Áll a fogadás?

— Áll, apa, — kiáltott a fiú, sőt magában már előre örült az aranyórának, mert biztos, mint a kétszerkettő, hogy a tíz közt nem is egy, de több is ki fogja segíteni a bajból. Ezzel elindult a különös útra.

Az első barátjával az utcán találkozott. Karon fogta és szipákolva panaszkolt neki, hogy a kosztadó gazdája reá bizott pénzt, húsz koronáját elvesztette. Resteli a dolgot, vissza akarja pótolni, de csak három korona készpénze van és kellene még tizenhét korona.

A fiú be sem végezte színlelt panaszát, már is sopánkodott a másik, hogy egy árva garasa sincs, sajnálja, de nem segíthet rajta.

A fiú tovább ment. Hiszen van még kilenc barátja. Délig hajszolta őket, mire lehorgaszott fővel lihegve ment a lakására.

— No mire jutottál? Kérdi az apja.

— Végem van, oda az óra, de oda a barátság. Mind álnok, hűtlen. Képzeld el, apám, az egyik kölyök még azzal is gyanúsított meg, hogy a pénzt nem is vesztettem el, de elloptam. Pofon is vágta a hitványt.

— Hát ezt nem tetted helyesen, de örvendek, hogy meggyőződhetél, hogy a hirtelen barátság nem ér semmit. Ehhez idő kell, míg kinyílik, megerősödik. Látod, nekem csak egy barátom van, egy életen át szereztem, de ez kiáll minden próbát. Gyere velem.

Az apa és fiú elindultak. A jóbarátot otthon találták.

— Szörnyű dologban járok, — így szólt az apa, — szerencsétlen számításokkal minden vagyonomat elvesztettem, de akleü sesci kábcent m forog. Segíts rajtam! A szerencsétlenség így történt...

— Ne folytasd — vágott közbe a jóbarát — felesleges minden magyarázat. Egy életen át becsületes voltál. Se szóval, se tettel nem alnokoskodtál. Nincs bizonyítékra szükségem. A baj megesett. Szavaidból értem és elhiszem. S mivel becsületes kockán forog, mondd, mi kell?

— Tízezer korona . . .

— Hála Isten, hogy csak ennyi. Ötezer korona készpénzem van, de a többit is megszerzem, zálogba vetem ékszeremet.

— Nem oly sürgős. Egy heti haladékom van, Azalatt nyugodtan el lehet intézni mindent. Holnap értesítlek a továbbiakról.

Ezzel elbúcsúztak. Az utcán a fiú megszólalt.

— Atyám, most már tudom, mi az igazi barátság. Oh mily nagy lélek, mily nemes szív!

— Te ugyan kissé drágán tanultad meg, hogy milyen az igazi barátság.

— Nem sajnálom, apám, hogy a fogadást elvesztettem, de ha ötven év alatt olyan nemes

barátra lelek, mint édes apám, azt fogom mondani, hogy nem éltem hiába.

— Ezt jól mondod! Már is meghozta neked az ezüst óra két fedelét. A két fedél közti szerkezetet pedig megkapod az év végén, ha az évvégi bizonyítványod se lesz rosszabb a mostaninál.

— Akkor legyen szíves, édes apám, és válassza ki előre a kirakatban azt a kis ezüst órát.

(Nagy-Lucska)

Papp Imre Zoltán

IV. o. gimn. tan.

Örömmel közlöm ezt a kis elbeszélést, mert szerzője biztos kézzel vezeti a meséjét, nem tér ki sehol és tudatosan halad célja felé. A kidolgozott mese érezteti, szemlélteti az erkölcsi igazságot. Csak egy baj van, az eredeti kéziratban több helyesírási hiba volt, amit minden esetre el kell kerülni. Különben jól van, Imre öcsém!

Megyek

Lelkem húzott, mennem kellett.
Talán Isten parancsa volt,
Hogy mutassak engedelmet.

Állok a rács ablakánál,
Kiöntve szívem bánatát
S fájó lelkem nyugtot talál.

Atyám, vétkeztem ellened.
Érzem bünyöm súlyát, terhét:
Krisztus, várom kegyelmedet!

Krisztus jő, ki hívott engem.
Megnyugodva várom, érzem
S már is könnyebb az én lelkem!

Elmúlt minden, mitől féltem.
A halál se retteg immár:
Mert Krisztus-é lelkem, élkem.

(Ipolyság)

Kovács István

VI o. gimn. tan.

A hit melege hatja át a versedet, amely formailag is odasimul az igaz érzés keltette tartalomhoz.

Kis falumban

Messze az én kis falumban estre harangoznak.
Egy kis házban talán épen értem imádkoznak.
Talán épen rám gondolnak, talán épen várnak.
Tán titkon a kis kapuba lesni ki-kijárnak.

Mikor az est lopva száll le a virágos rétre,
Házunk felett ezer csillag ragyog ki az égre,
Tudom, mindig könny szivárog anyám orcájára,
Amint féltő gonddal gondol egyetlen fiára.

En még itten messze tőlük töltöm az estéket,
Hasztalanul hesegetve sok-sok szép emléket.
Úgy elfognak, úgy gyötörnek ilyenkor a vágyak,
Emlékeim kísérteni hogyha visszajárnak!

(Ipolyság)

Dubraviczky Dezső

VII. o. gimn. tan.

A népdal közvetlenségével szólnak érzéseid a versből. Dallamos és fülbemászó. Csak a rimekre ügyelj, hogy egyforma beszédrészek ne csendüljenek egybe.

Miért?

Miről szól az esti ének,
Miért száll fohász az égnek?
Miért oly bús a dalom,
Mérte földi fájdalom?

Miért a földön annyi vétek?
Miért nincs most istenségtek:
Földi lények, emberek,
Miért gyarló szívetek?!

Miért üt e tenger bánat,
Mikor lesz már bűnbocsánat?
Mikor hoz a kikelet,
Új világot életet?

Miről annyian beszéltek,
Miről próféták regéltek,
Mikor válik valóra?
Mikor üt a végóra?

Miért nincs most annyi házban,
Kunyhóban és palotában,
Boldog léte-élete:
Sok szegénynek kenyere,

Miért . . . miért . . . miért?

(Pozsony)

Glock Jenő

II. éves tanítójelölt

A vers után mármost el kell indulni s rájönni arra, valóban: miért van ez így a mai világban, mi a mai boldogtalanság oka? A társadalmi igazság hiánya az, melyet az emberiség nem tudott eddig elérni. Jó és helyes, hogy a diákok a verselésben nem a szokásos önképzőkori témák vizsik, hanem a kor élő kérdései. Előre!

A csönd

Vannak emberek, akik nem szeretik a csöndet. Folyton zaj, lárma kell nekik. A csöndet egyszerűen halottnak vélik. Pedig a csönd úgy él, mint a lárma. Csak sokan nem tudják értékelni.

A csönd olyan, mint a puha, fehér hó s miúdent eltakar. A lárma sokszínű, mint a szivárvány, mint a tarka rét. A hangok vörösek, zöldek, kékek, utálatosak. De a csönd fehér és kedves.

Ha éjjel, mikor semmisenem mozdul, fölébredett, lehúnyt szemmel látom a csöndet. Mint óriási lepel ereszkedik rám lassan s beborítja kezemet, lábamat. Nem félek tőle, nem menekülök előtte. Szememre, szívemre száll miútu puha fehérség.

Ha fölnyitom a szemem, akkor sötétséget látok. A csönd és a sötétség ikertestvérek, csak az egyik fehér, a másik meg fekete. De ha együtt vannak, teljesen egyformák. És egyformán szeretem is őket, mert ők segítenek meg, hogy a lelkem kitaruljon s magához ölelje az egész világot minden jóságával, szeretetével együtt.

Oh miért is van nappal, zaj, lárma, tülekedés? Miért búvik elő ilyenkor a sok nyomor, vizsaly, irigység, hatalomvágy és igaztalanság? A csönd csak harmóniát, boldogságot lehel.

(Eperjes)

Greskoványi Magda

Érdekes gondolatszövés és megkapó a csönd rajza, mint a boldogság megteremtője.

HIREK

A legrégebbi magyar tragédia a XVI. századból. Három és félszázaddal ezelőtt, 1555-ben, a Bécsben tanuló magyar egyetemi hallgatók szórakozni szerettek volna. Megkérték hát egyik kollégájukat, Pesti Bornemissza Pétert, hogy szerezzen nekik magyar nyelven valamilyen játékot. A nagy tudományú deák „az Böles Sophocles Tragédiáját” választotta, „melyet Electrának hínak.” — De nem tartotta be a fordítás mai szabályait. Amint mondta: „Az játéknak szebb voltáért sokat hozzá adtam és más módon rendeltem . . .” Mert úgy gondolta, hogy ez a rettenes tragédia nemcsak a görögöknél történhetett meg, hanem másutt is. Magyar földön is! Bornemissza deák átültette Sophocles tragédiáját az Alföldre. Így a magyarra átdolgozott drámának a hősei magyar urak és szolgák, akik zengő, ősi magyar nyelven beszélnek benne, azzal a zamatos, vaskos humorral, amely éltetője ma is a népnyelvnek. — A bécsi magyar egyetemisták „bevágták” szerepeiket és eljátszották szívbeli gyönyörűségükre a darabot — diszmagyarban. — Aztán a reformáció nagy viharaiiban elkallódott ez a magyar irodalomtörténeti értékű mű. — És most jóval a háború után, a góthai tartományi könyvtárban megtalálták és Móri S. Zsigmond, a magyar nyelv ősenéjét megérezve benne, a mai színpadra átdolgozta. — Most mutatták be nagy sikerrel a budapesti Nemzeti Színházban — ugyancsak diszmagyarban, mint 350 évvel ezelőtt a bécsi magyar diákok. (v. l.)

Magyarország lakossága 1930-ban. A legutóbbi népszámlálás adatai szerint Magyarországnak (1930 dec. 31-ig)

8,683.740 lakosa van. Tíz évvel ezelőtt 7,989.069 fő volt. Legnagyobb a szaporodás a pestkörnyéki városokon kívül az északkeleti megyékben, míg a déldunántuli megyék szaporasága a legkisebb. Budapestnek 1,004.699 lakosa van, tehát a magyar főváros az egymilliósi metropolisok sorába lépett. A fővároson kívül még két város van 100.000-en felüli lakossal, még pedig Szeged, amely 135,131 és Debrecen, amely 117.410 lakost számlál. Egyébként 111 városnak és községnek lélekszáma haladta meg a tizezret. Az összes népességből 4,245.561 a férfi és 4,438.179 a nő. A férfiak száma 95%o-kal, a nőké ellenben csak 78%o-kal növekedett tíz év alatt. A népszámlálás eredménye szerint a munkanélküliek száma 227,828 lélek, ami az összes népességnek kb. 26%o-át teszi, a keresőnépességnek pedig kb. 55%o-át.

A pozsonyi „Kiskárpátok” cserkészcsapat március 21-én ünnepelte meg fennállásának tizedik évfordulóját. A Vigadó nagytermét szülők és cserkészbarátok töltötték meg és élvezettel hallgatták a tíz éves becsméletes munka beszámolóját. Ifj. Raiter Lajos zeneszerző ez alkalomra ünnepi szöveget írt. Kedves volt a kiscserkészek tornamutatványai és különösen Fügerssy József cigányzenekarának kuruc dalai. A derék csapatnak további kitartó és áldásos munkát kívánunk!

A beregszászi magyar és zsidó cserkészcsapat márc. 14-én igen sikerült bált rendezett. Halász Böske „Ucai gyerek”, Gergely Irma „Cowboy” tánca óriási tapsot váltott ki. A szépségverseny győztesei Léb Helén, Winkler Rózsa és Földes Edit lettek. A tiszta jövedelmet a szegénysorsú cserkészek nyári táborozására fordítják.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Olvasóinknak, munkatársainknak kellemes húsvéti ünnepeket kívánunk. — **Első.** Elküldött első versalkotásaid közül az egyik jön. Még tapogatódzva jársz; vétesz a versetchnika elemi szabályai ellen is. Irj több műgonddal; törekedj tömörségre, eszmei csattanóra. — **Sch. Béla Rimaszombat.** A koldus c. versed nagyon józan nyelven és moralizálva zengi el mondanivalódat. Mérték, rím 'gyöngé-Jobbat! — **D. D. Ipolyság.** Arról bizony nem lehet tenni, ha valaki a könyvben csak papiros csomót lát s nincs kedve ahhoz, hogy a papiros csomóba kötött betűmanók titkait is fűrkéssze. Ez a műveltség dolga! A műveletlen boldog, ha mindennap megtelik a bendője, egyéb vágya nincs. Versed jön. — **O. Mária Töketeresb.** Az nem bűn, ha magyar szülő magyar szellemben neveli a gyermekét. Ez legszentebb kötelessége! Az Alkotmánylevél 134. §-a is azt mondja: „Az erőszakos elnemzetlenítés semmiféle alakban megengedve nincsen.” Mindenki bátran vallhatja magát magyarnak félelem nélkül. Dérer miniszter is azt mondta a magyar tudományos és szépművészeti társaság előkészítő bizottsága előtt: „Felelősségem teljes tudatában kijelentem, hogy az államnak kötelessége gondoskodni arról, hogy a magyarság itt magyar maradhasson nyelvében, érzésében és kultúrájában.” — A keresztrejtvény kezdetleges, nem jöhet. — **D. D. Rimaszombat.** A lap az adott címre elment. A kért felkészült verses könyvet igyekszem beszerezni. — **G. Jenő Pozsony.** Kedves leveled meghatott s boldog vagyok, hogy Móricz, Kodolányi,

Barthók pozsonyi előadásai örömmel töltötték el a lelketet és munkára serkentenek. A nagyok nemes példája mindig gyűjtőlag hat az ifjúságra. Beküldött versed nem üti meg a mértéket. Jobb rím, mélyebb alapeszme kell ide. A fiúkat köszöntöm! — **R. Z. Ujvár.** Cím és tartalom teljesen öszszevág, csak a nyelv kissé érdes. Több hajlékonyságra törekedj. Jön! A többit is köszönöm. — **V. V. Gúta.** Amint lehet, jön az egyik. Csekklap megy. — **K. József Prága.** Húsvéti számban nem jöhetett. Türelem. Kedves sorait köszönöm. — **G. István Budapest.** Csak eredetét közlök. A versek legközelebb jönnek Üdv. — **K. B. Losonc.** Dzurányi megállapításait mi is valljuk, amikor így ír: „A gyakorlati élet vértjét korán megszerzett új nemzedék új horizontokat, mai célkitűzéseket hozhat a jövő palántaágyába. Ha a kisebbségi fiatalok valóban új arcú magyarokat jelent, ez az új arc azzal különbözzék a régítől, hogy fejezzen ki több lelkiismereti felelősséget, küldetésvállalást, nagyobb elmélyülést s a fiatalság örömeiről való korai lemondás mellett aszketikus munkát, a nemzet jövőjének építését.” — **H. S. Losonc.** Mind a kettő jön egy kis módosítással. Meleg soraidat köszönöm s örvendek, hogy a régi szeretettel ragaszkodol hozzám. Képes rejtvényt nem közölhetek. — **B. S. Losonc.** Költeményed gyakorlott versíróra vall, de túlságosan szim-bolizáló volta és tárgya miatt olvasóinknak nehéz volna a megértése. Kérek mást!